ORTODOKSİA
Ahlakî ve dinî resale
Müdiri mes'ul
MELETİOS LUKAKİS
Mahal idare
FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ
Περιοδικὸν ἠθικοθρησκευτικὸν
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἔτος ΙΓ' — *ΚΠολις.* — *Σεπτέμβριος 1938.* — *Τεῦχος 9.*

"Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΕΝΤΟΣ ΥΜΩΝ ΕΣΤΙ"

(Λουκ. ιζ' 20-21)

Οἱ Φαρισαῖοι καθὼς καὶ γενικώτερον οἱ Ἰουδαῖοι ἀντελαμβάνοντο τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ὑλικὴν καὶ κοσμικήν. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διεμαρτύρετο πάντοτε ἐντόνως ἐναντίον τῆς τοιαύτης ἐκδοχῆς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ἀνακρινόμενος ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου καθώρισε τὸ εἶδος τῆς βασιλείας ποὺ ἐξήγγειλε τὸ κήρυγμά Του μὲ τὰ πολὺ ἐκφραστικὰ λόγια· «ἡ ἐμὴ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν», «ἡ ἐμὴ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου». (Ἰωάννου ιη', 36) Ὁ ἀπόστολος Παῦλος καθώριζε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ οὐχὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰς κοσμικὰς ἐξουσίας καὶ τὰ ὑλικὰ πράγματα καθόλου, ἀλλ' ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀπολαύσεις τοῦ φαγητοῦ καὶ τοῦ ποτοῦ. Δὲν ἔχει σχέσιν, ἔλεγεν ὁ Χριστός, τὸ κήρυγμά μου πρὸς τὴν βασιλείαν τοῦ κόσμου τούτου, πρὸς τὸ κράτος τοῦ Καίσαρος. Ἡ βασιλεία

τοῦ Θεοῦ, ἐπανελάμβανεν ὁ μέγας ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν, οὐδὲν τὸ κοινὸν ἔχει μὲ τὰ βρώματα καὶ τὰ πόματα, μὲ τὰς ἀπολαύσεις τῆς γαστρός. Ἀποβλέπει εἰς ὑψηλότερα καὶ πνευματικώτερα πράγματα, εἰς ἐκεῖνα ποὺ ἱκανοποιοῦν τὸν ἔσω ἄνθρωπον, τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐσωτερικῆς μας ὑπάρξεως. Ἐπιζητεῖτε τὴν δικαιοσύνην, προσπαθεῖτε νὰ ἐκριζώνετε τὰ ἐλαττώματά σας· ἀποφεύγετε πράξεις ποὺ διαταράττουν τὴν συνείδησίν σας καὶ φυγαδεύουν τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην· ἐπιδιώκετε τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνην καὶ τὴν ἄφατον χαρὰν ποὺ ἐνθρονίζεται εἰς τὰ βάθη τῆς χρηστῆς ψυχῆς· εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς καρδίας ὅπου ἐμφωλεύει ἡ εἰρήνη καὶ ἡ χαρά, ἐκεῖ τὸ ἅγιον πνεῦμα συμπληρώνει τὸ ἔργον τῆς ἐσωτερικῆς εὐτυχίας. «*Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ*» (Ρωμ. ιδ΄, 17). Τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων αὐτῶν τοῦ ἀποστόλου Παύλου εὑρίσκομεν εἰς τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστι». Οἱ Φαρισαῖοι ἠρώτησαν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν περὶ τοῦ χρόνου τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ συμφώνως πρὸς τὰς κοσμικὰς καὶ ὑλικὰς περὶ τῆς βασιλείας ταύτης ἀντιλήψεις των. Ἡ ἀπάντησις τοῦ θεανθρώπου δὲν ἀφεώρα τὸν χρόνον ἀλλὰ τὸν τόπον. Δὲν καθώρισε τὸ πότε ἔρχεται ἀλλὰ ποὺ εὑρίσκεται, ποὺ ἐγκαθιδρύεται αὐτὴ ἡ βασιλεία. Καὶ ὅταν καθώρισε ἀπεφάνθη ὅτι δὲν εἶναι ὁρατὴ («οὐκ ἔρχεται μετὰ παρατηρήσεως»), καθώρισε συγχρόνως ὅτι δὲν ἔχει τόπον ὑλικόν («οὐδὲ ἐροῦσιν ἰδοὺ ὧδε, ἢ ἰδοὺ ἐκεῖ»). Τὸ φυσικὸν συμπέρασμα τῶν συλλογισμῶν αὐτῶν ἦτο· «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστι.» Τοιουτοτρόπως καθωρίσθη καὶ ὁ χρόνος τῆς τοιαύτης βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ὁσάκις μᾶς καθοδηγοῦν ἀνώτεραι ἠθικαὶ ἀρχαί, ὁσάκις εἴμεθα κύριοι τῶν παθῶν μας, καὶ ἡ μυστηριώδης λαλιὰ τῆς συνειδήσεώς μας, ποὺ εἶναι ὁ ἀντίλαλος τῆς φωνῆς τοῦ Ἀπείρου, εὑρίσκεται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὸν θεῖον λόγον, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι μέσα μας, «ἡ βασιλεία τοῦ

Θεοῦ ἐντὸς ἡμῶν ἐστι». Ἁγνότης εἰς τὰς σκέψεις, καθαρότης τῆς καρδίας, λόγια τοῦ στόματος ὄχι σαπρὰ ἀλλὰ ἀποβλέποντα εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν οἰκοδομὴν τοῦ πλησίον, ἐξαγνισμοὶ τῆς ψυχῆς, αὐτὰ εἶναι τὰ στοιχεῖα, οἱ φορεῖς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ποὺ κυριεύει τὸν ἔσω ἄνθρωπον. Αὐτὰ μᾶς προτρέπει ὁ Ἱδρυτὴς τῆς θρησκείας μας νὰ ζητῶμεν εἰς τὴν προσευχὴν τὴν ὁποίαν συνέστησε καὶ ὑπηγόρευσεν ὁ ἴδιος. « Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου ». « Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ἡμῶν ἐστιν » εἶναι ἔκφρασις ὡσαύτως πρὸς παράστασιν καὶ ζωηρὰν ἐξεικόνισιν τῆς ἠθικῆς καὶ μυστικῆς μετὰ τοῦ Κυρίου ἑνώσεως. Ἡ εἰκὼν τῆς ἀμπέλου καὶ τῶν κλημάτων ἐκφράζει τὴν ἰδίαν ἔννοιαν. Οὔτε ἡ ἄμπελος χωρὶς κλήματα, οὔτε τὰ κλήματα χωρὶς ἄμπελον. « Ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδὲν » (Ἰωάνν. ιε΄, 5). Τὴν τοιαύτην βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἐν τῷ ἔσω ἀνθρώπῳ ἐπικράτησιν τῶν ἀνωτέρων, τῶν θείων τάσεων, δλδ. τὴν κατάστασιν ἐκείνην κατὰ τὴν ὁποίαν τελείως ἀφωσιωμένοι εἰς τὸ θεῖον ὑπ᾿ αὐτοῦ ὁδηγούμεθα εἰς τὰς σκέψεις, εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὰς πράξεις μας, ὁ ἀπόστολος Παῦλος παρέστησε κατὰ τρόπον πολὺ μυστικοπαθῆ μὲ τὰ ἑξῆς λόγια· « Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός » (Γαλατ. β΄, 20). Πολὺ ἀσθενεστέραν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔννοιαν παρουσιάζουν τὰ ἑξῆς λόγια τοῦ φιλοσόφου Σενέκα παρὰ τὴν ἐξωτερικήν των ὁμοιότητα πρὸς τὰ ὡς ἄνω λόγια τοῦ ἀποστόλου Παύλου καὶ πρὸς τὸ εὐαγγελικὸν « ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστι »: « prope est a te Deus, tecum est, intus est » (Ὁ Θεὸς εἶναι κοντά σου, μαζί σου, εἶναι μέσα σου[1]).

[1]) Ὁ Σενέκας ἦτο, ὡς γνωστόν, ὀπαδὸς τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας, ἡ ὁποία πανθεϊστικῶς ἐξελάμβανε τὰς σχέσεις Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Καὶ ὁ Γκαῖτε εἰς τὸν Φάουστ παρόμοια περίπου λέγει. « Ὁ Θεὸς ποὺ κατοικεῖ μέσα στὸ στῆθός μου, — ἠμπορεῖ βαθειὰ νὰ διεγείρῃ καὶ νὰ συγκινήσῃ τὴν ἐσωτερικήν μου ὕπαρξιν — αὐτὸς ποὺ βασιλεύει ἐπὶ ὅλων τῶν δυνάμεών μου » Der Gott, der mir im Busen wohnt, Kann tief mein Innerstes erregen ». Διὰ τὰ λόγια τοῦ Σενέκα βλέπε τὴν XII ἐπιστολήν του.

Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ ἀποστόλου Παύλου αἰσθάνεται ὅτι τὰς βαθείας πτυχὰς τῆς ἐσωτερικῆς του ὑπάρξεως πλημμυρίζει ἡ ἠθικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἀνωτερότης καὶ θερμαίνει ἡ θεία πνοή, αὐτὸς ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του ἀνυψώνεται πρὸς τὰ μυστηριώδη ὕψη τοῦ Ἀπείρου. Ἀναβαίνει εἰς τὴν ὑψηλὴν καὶ βραχώδη ἀκρώρειαν ὅπου δὲν ἠμποροῦν νὰ φθάσουν τὰ ἀφρισμένα κύματα τοῦ πελάγους ποὺ εἶναι σχηματισμένον μὲ τὰς συκοφαντίας, τὰς διαβολάς, τὰς ἐπιβουλὰς καὶ τὰς θλίψεις τῆς παρούσης ζωῆς. Εἰς αὐτὸν ἐνυπάρχει ἡ μεγάλη καὶ φιλόσοφος ψυχὴ τὴν ὁποίαν τόσον ζωηρὰ περιγράφει ὁ θεῖος Χρυσόστομος· «τὴν μεγάλην καὶ φιλόσοφον ψυχὴν οὐδὲν τῶν ἐν τῷ βίῳ λυπηρῶν δύναται δακεῖν, οὐκ ἔχθραι, οὐ κατηγορίαι, οὐ διαβολαί, οὐ κίνδυνοι, οὐκ ἐπιβουλαί. Ὥσπερ γὰρ εἰς μεγάλην τινὰ ἀκρώρειαν καταφυγοῦσα, ἄληπτος πᾶσίν ἐστι τοῖς κάτωθεν ἀνιοῦσιν ἀπὸ τῆς γῆς. Τοιαύτη ἦν ἡ τοῦ Παύλου ψυχή, πάσης ἀκρωρείας ὑψηλότερον τόπον τὸν τῆς φιλοσοφίας καταλαβοῦσα τῆς πνευματικῆς, τῆς ὄντως φιλοσοφίας»[2]) Τὸν τόπον τῆς φιλοσοφίας αὐτῆς μόνον ἐκεῖνοι καταλαμβάνουν ὅσοι ἔχουν μέσα των τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖνοι διὰ τοὺς ὁποίους ἐφαρμόζονται τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστι[3])».

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

[2]) Λόγος δ'. εἰς τὴν πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολήν. Ἔκδοσις Ὀξονίου σ. 29.

[3]) Μερικοὶ δίδουν καὶ ἄλλην ἑρμηνείαν εἰς τὰ εὐαγγελικὰ αὐτὰ λόγια κατ' αὐτοὺς δ.λ.δ. ὁ Ἰ. Χριστὸς πρὸς τοὺς Φαρισαίους ἀπευθυνόμενος ἔλεγεν ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἦλθεν, ἂν καὶ ἐκεῖνοι δὲν παρετήρουν τὴν ἐμφάνισίν της, τὸν ἐρχομόν της. Καὶ αὐτὴ ἡ ἔννοια ἐμμέσως καταλήγει εἰς τὴν πρώτην, ἀλλὰ ὕστερον ἀπὸ ὅσα ἀνέπτυξα ὀρθοτέρα εἶναι ἡ πρώτη. Ὁ Γάλλος Fillion γράφει ὅτι ἡ δευτέρα ἑρμηνεία ἴσως εἶναι καλυτέρα. Fillion, La sainte bible, A. σ. 413α

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΙΝΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

ΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ ΚΑΙ Ο ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Οἱ ὀρθολογισταὶ κρίνοντες τὸ περιεχόμενον τῆς χριστιανικῆς Θρησκείας, ἤτοι τὰ ***κοσμολογικά, ἀνθρωπολογικὰ καὶ ἠθικὰ ζητήματα,*** περὶ τὰ ὁποῖα ἀσχολεῖται ἡ θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ, χρησιμοποιοῦσιν ὡς γνώμονα τῆς κρίσεως αὐτῶν τὴν ἐπιστήμην καὶ ὑποστηρίζουσιν ὅτι ἡ ***συγχώρησις, ἡ πίστις καὶ τὸ μυστήριον***, ἅτινα ἐμπεριέχει ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία, ἀντίκεινται πρὸς τὴν ***δικαιοσύνην***, τὴν ***λογικὴν*** καὶ ***τὴν*** ἐπιστήμην.

Ἡ ἐκ προκαταλήψεως παραγομένη ἀντίληψις αὕτη τῆς ἀντιθέσεως, ἐν τῇ πραγματικότητι δὲν ὑπάρχει ὡς διαπιστοῖ ἡ ἐλευθέρα ἔρευνα ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων.

Ἡ ἀληθὴς θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ, ἥτις δὲν ἀποκηρύττει τὰς ἐπιστημονικὰς προόδους καὶ ὡς ἔμβλημα αὐτῆς ἔχει τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθέρας ζητήσεως καὶ τῆς λογικῆς ἐρεύνης, οὔτε εἰς πόλεμον εὑρίσκεται πρὸς τὴν ἐπιστήμην οὔτε ὑπὸ ταύτης, σωφρονούσης, δύναται νὰ πολεμηθῇ. Διότι καὶ ἡ θρησκεία καθὼς καὶ ἡ ἐπιστήμη ἀντικείμενον αὐτῶν ἔχουσι τὴν ἀλήθειαν, ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἵνα μαρτυρήσῃ τῇ ἀληθείᾳ.

Ἡ ἐπιστήμη ζητοῦσα τὴν ἀλήθειαν ὑπηρετεῖ τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰησοῦ καὶ δὲν εὑρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς αὐτήν.

Πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτῶν, ὅτι ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ θρησκεία εὑρίσκονται εἰς ἀντίθεσιν, οἱ ὀρθολογισταὶ προβάλλουσιν ὡς ἐπιχείρημα, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς προτιμᾷ τὴν συγχώρησιν ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην.

Θὰ εἶχε σημασίαν τινὰ τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ἐὰν ἠδύνατο νὰ ἐννοηθῇ ἡ ἔννοια τῆς δικαιοσύνης ὑπάρχουσα ἀπολύτως ἐν τῷ ἠθικῷ κόσμῳ. Διότι εἶνε αὐταπόδεικτον, ὅτι δικαιοσύνη ἀπόλυτος δύναται νὰ νοηθῇ ὑπάρχουσα μόνον ἐν τῇ ἀψύχῳ καὶ ἀλόγῳ φύσει ὑπὸ τὴν μορφὴν τῶν νόμων τῆς φύσεως. Ἐκεῖ πᾶσα παράβασις φέρει ἀνεπανόρθωτον καταστροφήν. Ἐν τῷ ἠθικῷ ὅμως κόσμῳ τῶν λογικῶν ὄντων ἡ δικαιοσύνη εἶνε πάντοτε σχετική.

Ποικίλλει ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης ἐνεργουμένη εἰς διαφόρους χρόνους παρὰ διαφόροις λαοῖς καὶ ἀναλόγως τῆς ποικίλης ἑκάστοτε ἑρμηνείας ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ νόμου ἐπὶ διαφόρων περιπτώσεων καὶ περιστάσεων. Ἔχει τόσας παραλλαγὰς καὶ διαβαθμίσεις ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ κοινωνίᾳ, ὅσας δημιουργεῖ ὁ διάφορος βαθ-

μὸς τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς μορφώσεως, τῆς εὐσυνειδησίας, τῆς κληρονομικότητος καὶ τῆς πνευματικῆς ἀρτιότητος τοῦ δικαστοῦ καὶ αἱ ποικίλαι ἑκάστοτε ψυχικαὶ αὐτοῦ διαθέσεις.

Πλὴν τούτου ἡ δικαιοσύνη δὲν εἶνέ τι πηγάζον ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ὑπάρχει ἀνεξαρτήτως καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ, ὡς νόμος κανονιστικὸς τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ἔξωθεν μὲν διὰ τῆς ὑλικῆς βίας, ἔσωθεν δὲ διὰ τῆς φωνῆς τῆς συνειδήσεως, ἥτις ἐκπροσωπεῖ τὸν κοινὸν φυσικὸν νόμον τοῦ δικαίου διὰ νὰ τιμωρῇ ὁσάκις διὰ πολλοὺς λόγους ὁ ἐξωτερικὸς νόμος ἀποβαίνει ἀνίσχυρος νὰ τιμωρήσῃ. Καὶ κατὰ ταῦτα ἡ ἄκρατος δικαιοσύνη στενοχωρεῖ, περιορίζει τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἐλευθερίαν, καὶ προσεγγίζει τὸν ἄνθρωπον μᾶλλον πρὸς τὰ ζῶα καὶ τὴν εἰς τὸν νόμον τῆς ἀνάγκης ὑπείκουσαν φύσιν.

Ἐξ ἐναντίου, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς συγχωρήσεως φωτεινὴ καὶ ἐν ὅλῳ αὐτῆς τῷ κάλλει προβάλλει ἡ ἀνθρωπίνη πρωτοβουλία, τὸ αὐτεξούσιον καὶ ἐλεύθερον τοῦ ἀνθρώπου αἱρόμενα ὑπεράνω τοῦ νόμου τῆς ἀνάγκης διὰ τῆς αὐτοθυσίας.

Παρέχων τὴν συγγνώμην ὁ ἄνθρωπος ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἀναμένει παθητικῶς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν καταπατηθέντων δικαιωμάτων αὐτοῦ διὰ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ κοινοῦ ἐξωτερικοῦ νόμου, ἀλλ' ἄνευ ὑλικῆς τιμωρίας ἀναγκάζων αὐτὸν τοῦτον τὸν παραβάτην νὰ ἀναγνωρίσῃ τοῦτο περικόπτει ἐν αὐτῷ ἢ καὶ τελείως ἀποκόπτει τὴν ῥίζαν τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἀδικίας.

Ἡ ἄκρατος λοιπὸν δικαιοσύνη ἢ ἡ ἐν τῇ συγγνώμῃ τοιαύτη ἀσκεῖ εὐεργετικωτέραν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας; Καὶ ποία τούτων ἀποδεικνύει τὴν πρόοδον καὶ τὴν τελείωσιν ; Ἀσφαλῶς ἡ ἀφοπλίζουσα τὴν ἀδικίαν καὶ σώζουσα τὸν ἀδικοῦντα συγγνώμη, πρὸ τῆς ὁποίας πρὸ πολλοῦ ἔκλινε γόνυ θαυμασμοῦ ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης.

Ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς ἀκράτου δικαιοσύνης πολλάκις ἐσφαγιάσθη ἡ ἀναμφισβήτητος ἀρετή, πλειστάκις τὸ μεῖζον ἀγαθὸν εἰς τὸ ἔλαττον, κατὰ τύπους δίκαιον καὶ κατ' αὐτὴν ἔπιε τὸ κώνειον ὁ Σωκράτης καὶ ἐκακούργει ἐν ὀνόματι τοῦ δικαίου ὁ Τουρκοεμάδας καὶ ἡ ψῆφος τῆς Θεᾶς Ἀθηνᾶς ἠθώωσεν ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου τὸν μητραλοίαν Ὀρέστην.

Ἡ συγκέρασις τῆς δικαιοσύνης διὰ τῆς συγγνώμης ἐξημέρωσε τὰς νεωτέρας κοινωνίας, ἐμείωσε τὴν τραχύτητα τῶν ἠθῶν τῆς ῥωμαϊκῆς νομιμότητος, εἰσήγαγεν ἐπὶ μᾶλλον τὴν εἰρήνην εἰς τὰς οἰκογενειακὰς σχέσεις, εἰς τὰς ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου ἀπορρεούσας προστριβὰς καὶ εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν ἀπονομὴν τοῦ κοινοῦ δικαίου.

Εἶνε τοῦτο στασιμότης ἀκάμπτου δογματικότητος, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ ὀρθολογισταί ἢ τοὐναντίον πρόοδος;

Ὁ Χριστιανισμὸς εἰσήγαγε δικαιοσύνην μετὰ συγχωρήσεως καὶ ὄχι συγχώρησιν ἄνευ δικαιοσύνης.

Ἕτερον σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ὀρθολογισταὶ ζητοῦσι νὰ θίξωσι τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, εἶνε ὅτι, ὡς ἰσχυρίζονται, αὕτη ἀντικατέστησε τὴν λογικὴν διὰ τῆς πίστεως.

Καὶ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ δέον νὰ ἐξετασθῇ τί ἐστι πίστις. Κατὰ κοινὴν λογικὴν ἐκδοχὴν πίστις εἶνε ὑποκειμενικὴ παραδοχὴ πάσης ἀντικειμενικῶς ὑπαρχούσης ἀληθείας.

Κατὰ ταῦτα θεωρητικῶς ἡ πίστις εἶνε ἀναποσπάστως συνδεδεμένη μὲ τὴν ἀλήθειαν ὡς ἀντικείμενον γνώσεως διὰ τὸν ἄνθρωπον, καὶ δὲν φαντάζομαι ὅτι οἱ ὀρθολογισταὶ ἀποδίδουσιν εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν τὴν φιλοσοφικὴν ταύτην καὶ λογικὴν ἔννοιαν, ἀλλ᾽ ἐννοοῦσιν ἄλλην τινὰ πίστιν, ἀντιτιθεμένην εἰς τὴν λογικήν, ἐφ᾽ ὅσον λέγουσιν ὅτι θέλουσιν ἀντὶ τῆς πίστεως τὴν λογικήν.

Καὶ ἐν τῇ ἐκδοχῇ ταύτῃ οἱ ὀρθολογισταὶ πρέπει νὰ προσέξωσιν εἰς τὸ ἑξῆς σημεῖον: ὅτι ἡ μὲν ὑπ᾽ αὐτῶν ζητουμένη λογικὴ εἶνε ἡ μέθοδος δι᾽ ἧς θὰ εὕρωσι τὴν ἀλήθειαν, ἐνῷ ἡ πίστις εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς ἐφαρμογῆς τῆς μεθόδου κατὰ τὴν ἀπόκτησιν ἀληθείας τινός.

Κατὰ ταῦτα δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀντιπαράθεσις τῆς πίστεως πρὸς τὴν λογικήν, ἐφ᾽ ὅσον ἡ μὲν λογικὴ εἶνε μέθοδος διὰ τὴν ἀπόκτησιν ἀληθείας, ἡ δὲ πίστις εἶνε ἀποτέλεσμα ἐφαρμογῆς τῆς μεθόδου.

Δύναται ὅμως νὰ ὑπάρξῃ πίστις λογικὴ καὶ πίστις μὴ στηριζομένη ἐπὶ λογικῶν ἀποδείξεων. Καὶ ἴσως τοῦτο ἰσχυρίζονται οἱ ὀρθολογισταί. Ζητοῦσι πίστιν στηριζομένην ἐπὶ λογικῶν ἀποδείξεων. Ἀλλ᾽ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν προσθέτουσι νέον τι. Ἀλλ᾽ ἐπαναλαμβάνουσιν ὅσα ἀπὸ εἴκοσιν αἰώνων ἀναμασσῶσιν οἱ κεκηρυγμένοι ἢ ἀκήρυκτοι πολέμιοι τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ τοῦ Κέλσου μέχρι τοῦ Haeckel καὶ δύνανται νὰ καταφύγωσι πρὸς διαφώτισιν αὐτῶν εἰς ὅσα ἐπὶ τόσους αἰῶνας ἐγράφησαν πρὸς ἀπολογίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπὸ ἐξοχωτάτων πνευμάτων ἀπὸ τοῦ χαλκεντέρου Ὠριγένους μέχρι τοῦ Schleiermacher, Godet καὶ ἄλλων.

Θὰ παραθέσωμεν καὶ τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα τῆς Χριστιανικῆς Ἀπολογητικῆς, ὅταν ἡ ἐπαγγελλομένη ὑπὸ τῶν κυρίων ὀρθολογιστῶν πρόοδος δημιουργήσῃ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα κοινωνίας φιλοσόφου, ἐν ᾗ ὁ μὲν γεωργὸς διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς θὰ σπείρῃ καὶ διὰ τῆς ἄλλης θὰ κρατῇ τὸ περὶ ὕλης καὶ δυνάμεως μυθολόγημα τοῦ Buhner, ὁ δὲ ναύτης ἀντὶ ᾄσματος νοσταλγίας ἢ εὐχῆς πρὸς τὸν Ἅγιον Νικόλαον θὰ ἀναγινώσκῃ τοὺς παραλογισμοὺς τοῦ Haeckel.

Ἀλλ' οἱ ὀρθολογισταὶ δὲν περιορίζονται μόνον εἰς ταῦτα, θέλουσι τὴν ἐπιστήμην ἀντὶ τοῦ μυστηρίου τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Ἡ ἀπαίτησις αὕτη θὰ εἶχε τὴν δικαιολογίαν ἐὰν καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲν ἐχρησιμοποίει συχνότατα τὸν ἄγνωστον Χ. Ἐὰν μεταξὺ τῶν ἀποδείξεων αὐτῆς δὲν ἐχρησιμοποίει τὴν ἀναλογίαν, τὴν εἰς ἄτοπον ἀπαγωγήν, ἅτινα δὲν ἔχουσι τὸν τύπον 2 + 2 = 4, καὶ ἂν ἡ ἐπιστήμη ἔστω καὶ μετρίως ἱκανοποίει τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἐπὶ τῶν ἐννοιῶν τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐπιστήμης. Ἀλλ' ἡ ἐπιστήμη δὲν ἐξηγεῖ ἐπαρκῶς οὔτε τὴν ἔννοιαν τῆς ζωῆς οὔτε τὴν βούλησιν οὔτε τὸν λόγον τῆς σχέσεως ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ νόμου πρὸς τὴν ποικιλίαν τῶν ἀπ' αὐτοῦ φαινομένων, οὔτε τὴν ὀντολογικὴν ὑπόστασιν τοῦ αὐτοδιοριζομένου ἐγὼ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Τὸ δὲ ζήτημα τῆς γενέσεως καὶ φθορᾶς ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἐντεῦθεν μένει ἄλυτον.

Σφάλλει λοιπὸν ἡ Θρησκεία παραδεχομένη ὡς αἰτίαν τῶν ὄντων καὶ γινομένων ὑπέρτατον νοῦν καὶ ὑπερτέλειον, τοῦ ὁποίου τὴν ἔννοιαν ὁ διανοούμενος ἄνθρωπος ἔχει θετικὴν καὶ οὐχὶ ἀρνητικήν;

Ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης ἀνέτρεψε τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο πάντα τὰ ἐπιστημονικά εἴδωλα, τὰ ὁποῖα ἐπὶ μακρὸν ἐπιστεύθησαν ὡς ἐπιστημονικαὶ ἀλήθειαι, καὶ ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ ἀλήθεια εἶνε ἔννοια σχετικὴ καὶ οὐχὶ ἀπόλυτος.

Διατὶ λοιπὸν ἡ Θρησκεία νὰ ἀπορρίψῃ τὴν πίστιν εἰς ὡρισμένας περὶ Θεοῦ, περὶ ψυχῆς καὶ ἠθικοῦ νόμου ἀληθείας, ἀφοῦ οὔτε ἡ Φιλοσοφία, οὔτε ἡ Ἐπιστήμη κατώρθωσαν νὰ ὑποδείξωσιν εἰς αὐτὴν ἀληθέστερόν τι καὶ μονιμώτερον τῶν ἀληθειῶν τούτων;

Οἱ ὀρθολογισταὶ διακηρύττουσιν ὅτι ἀντὶ τοῦ ἀναλλοιώτου καὶ ἀμεταβλήτου δόγματος θέλουσιν ἀκατάπαυστον πρόοδον.

Ἰσχυρίζονται δηλαδὴ ὅτι τὸ ἀναλλοίωτον εἶνε ἀπόβλητον, τὸ δὲ ἀκαταπαύστως ῥέον καὶ ἀεὶ μεταβαλλόμενον ἀσπαστόν, ὡς ἀποτελοῦν, κατὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, τὴν πρόοδον.

Ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα τί ἐστι πρόοδος διὰ νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν ἀλήθειαν τῶν ἰσχυρισμῶν.

Πρόοδος εἶνε ἡ τελειωτέρα γνῶσις τῆς ἀληθείας καὶ ἡ προσαρμογὴ τῆς γνώσεως ταύτης εἰς τὴν ζωὴν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν εὐδαίμονος βίου, δεδομένου ὄντος ὅτι ἀσφαλεστέρα βάσις τῆς εὐδαιμονίας εἶνε ἡ ἀλήθεια. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβολὴ δὲν παρατηρεῖται εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας, ἐφ' ὅσον ἡ ἀλήθεια εἶνέ τι ἀπολύτως σταθερὸν καὶ ἀμετάβλητον.

Τὰ μαθηματικὰ καὶ τὴν λογικὴν ἐν τῇ στενωτέρᾳ αὐτῶν ἐννοίᾳ ὀνομάζομεν θετικὰς ἐπιστήμας, διότι τὰ ἀξιώματα αὐτῶν εἶνε ἀμετά-

βλητα, διότι ἐξετάζουσι τὰς ἀμεταβλήτους σχέσεις τῶν πραγμάτων καθ᾽ ἑαυτά. Ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἐπιστήμη ἔχει πολλὰ ἢ ὀλίγα ἀξιώματα, τὰ ὁποῖα ἐκπροσωποῦσιν ἀμεταβλήτους ἀληθείας αὐταποδείκτους καὶ ἐπιβαλλομένας αὐτὰς καθ᾽ ἑαυτάς.

Καὶ ἡ Θρησκεία ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ ἐπιστητοῦ καὶ τοῦ ἠθικοῦ νόμου ἔχει τὰ ἀξιώματά της, ὡς αὐταποδείκτους ἀληθείας, περὶ Θεοῦ, περὶ ψυχῆς καὶ ἠθικοῦ νόμου, τὰς ὁποίας οὔτε ἡ Φιλοσοφία, οὔτε ἡ Ἐπιστήμη, παρὰ πᾶσαν αὐτῶν τὴν προσπάθειαν, ἴσχυσαν νὰ διασείσωσιν.

Ὁ δὲ Χριστιανισμὸς καὶ ὡς ἱστορικὴ Θρησκεία πλὴν τῶν γενικῶν τούτων ἀξιωμάτων δικαιοῦται νὰ ἔχῃ καὶ ἄλλα τινὰ ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος ἀπορρέοντα λήμματα, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ εἰδολογικὴ αὐτοῦ μορφὴ ὡς θρησκείας καὶ ταῦτα ὀνομάζει δόγματα μὴ ἐπιδεχόμενα οὐδεμίαν ἀλλοίωσιν ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως αὐτῶν. Καὶ ὅμως καὶ τὰ δόγματα ταῦτα ἐν τῇ προσαρμογῇ καὶ ἐκφάνσει αὐτῶν πρὸς τὸν βίον ἔχουσι ζωὴν καὶ ἐξέλιξιν καὶ ἐν ταύταις παρατηρεῖται ἐν μεγάλῳ ἡ ὑπὸ τῶν ὀρθολογιστῶν ζητουμένη πρόοδος.

Τὸ κανονίζον τὰς ποικιλοτάτας ἐν τῷ βίῳ σχέσεις ἠθικὸν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας σύστημα, τὸ ὁποῖον στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἀναλλοιώτων δογματικῶν ἀληθειῶν παρηκολούθησε διὰ τῶν αἰώνων τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν, αἵτινες διέπουσι τὰς κοινωνίας καὶ ἀπέδειξε διὰ τῆς προσαρμογῆς τῶν ἑαυτοῦ νόμων ζωτικότητα καὶ πρόοδον.

Δὲν εἶνε κατὰ ταῦτα ἀληθὴς ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ Θρησκεία σημειοῖ μοιραίως ἐποχὴν στασιμότητος ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, διότι δὲν εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία περιεκλείσθη εἰς δόγματα ἄκαμπτα καὶ ἀναλλοίωτα.

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ ΤΟΥ Δ'. ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΓΓΛΟΝ ΕΝ Κ. Π. ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΝ ΠΑΤΡ. ΚΑΙ ΣΥΝΟΔ. ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ 1675.

Παρθένιος ὁ Δ′ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, κατήγετο ἀπὸ τὸ παράλιον χωρίον Κατιρλί, ἐκκλησιαστικῶς ὑπαγόμενον εἰς τὴν μητρόπολιν Νικομηδείας. Ἡ πληροφορία τοῦ Cornelio Magni, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ῥηθεὶς Παρθένιος ὑπῆρξε Κρής, δὲν φαίνεται ἀληθής. Κατὰ τὸν ἐν Σμύρνῃ Ἄγγλον Πρόξενον P. Ricaut ὁ Παρθένιος ἦτο «γνώστης τῶν τουρκικῶν δικα-

στηρίων »[1]. Ἐκ τοῦ ὑποσχετικοῦ τὸ ὁποῖον ἔδωκε κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1677 εἰς τὸν Πατριάρχην Διονύσιον τὸν Δ' καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐνδημοῦντας ἀρχιερεῖς φαίνεται ὅτι ἐγνώριζε καὶ τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν. « Δεύτερον, γράφει, ὑποσχόμεθα μηδεμίαν ἄδειαν ἔχειν με γράφειν ἐπιστολὰς καὶ πέμπειν ἢ ρωμαϊστὶ ἢ **τουρκιστί** πρός τινας ἢ περὶ πατριαρχείας ἢ περὶ ἄλλης ἐπαρχίας ἢ περὶ βλάβης καὶ ζημίας τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ τῶν ἀρχιερέων οὔτε ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὔτε ἐν Ἀδριανουπόλει, οὔτε ἐν ἄλλοις τισὶ τόποις ». Ἡ γνῶσις τῶν τουρκικῶν πραγμάτων καὶ τῆς τουρκικῆς γλώσσης ἦτο εἷς ἐκ τῶν συντελεστῶν τῆς ἐπιβολῆς τοῦ Παρθενίου καὶ τῆς ἐπὶ πέντε φορὰς ἀναρρήσεως ἐπὶ τὸν οἰκ. θρόνον. Τὰ ὡς ἄνω στοιχεῖα δὲν συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς ἐκ Κρήτης καταγωγῆς τοῦ εἰρημένου Πατριάρχου. Ἄλλως τε ὑπάρχει καὶ ρητὴ μαρτυρία περὶ τούτου. Ὁ Πατριαρχικὸς Κατάλογος τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Μονῆς Πάτμου ἀναφέρει τὰ ἑξῆς σχετικὰ πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο. « Παρθένιος ὁ Προύσης, ὁ Χουμχούμης ἢ μογγιλάλος, οὗ πατρὶς τὸ **Κατιρλὶ** ἤτοι μουλαχῶρι, ὑποκείμενον τῇ ἐπαρχίᾳ Νικομηδείας. »[2] Ὁ Παρθένιος ὁ Δ' ἐπωνομάζετο « Μογιλάλος » καὶ ἐπὶ τὸ τουρκικώτερον « Χουμχούμης » τὸ ὁποῖον ὁ Δημάρης εἰς τὸν Π. Κατάλογόν του μετέτρεψεν εἰς μουχλούλην, ὁ δὲ Ἀνώνυμος εἰς Κουμκούμην, διὰ ἐλαττωματικότητα τῆς ρινὸς συνεπείᾳ τῆς ὁποίας παρουσίαζεν ἰδιάζουσαν προφορὰν ἐν τῷ ὁμιλεῖν :[3] « ἐλάλει γὰρ τὰ πλεῖστα διὰ τῆς ρινὸς » κατὰ τὸν Δοσίθεον[4]. Κουκούμη οἰκογένεια ἐσώζετο μέχρις ἐσχάτων ἐν τῇ πατρίδι τοῦ Παρθενίου Κατιρλῆ.

Ὁ Παρθένιος ἐξελέγη μητροπολίτης Προύσης κατὰ μῆνα Ἰανουάριον

[1]) Quanto di più curioso, e vago hà potuto raccore Cornelio Magni, nel primo biennio da esso consumato in viaggi per la Turchia. (Parma 1679, parte I, p. 625 — P. Ricaut, The present state of the greek and armenian churches p. 103 — 104 — Thoma Smitho, De graecae ecclesiae hodierno stato epistola p. 59 — τοῦ αὐτοῦ An account of the greek church as to its doctrine and rites of worship, p. 52. Π. Ζερλέντη, Μεθόδιος, Παρθένιος Διονύσιος Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, δ. 5,6,7.8. Βλέπε καὶ ἐμὴν Φωτίειον Βιβλιοθήκην, τόμ. Α. σ. 115 καὶ σημ. 16. Τὸ ὑποσχετικὸν τοῦ Παρθενίου εὕρηται ἐν τῇ Νομικῇ Συναγωγῇ τοῦ Δοσιθέου (φύλλον 97.)

[2]) Σακελλίωνος, Κατάλογος Πατμιακῆς Βιβλιοθήκης εἰς τὸν « εὐαγγελικὸν κήρυκα» τοῦ 1862 σ. 447. Φωτίειος Βιβλιοθήκη Α. σ. 115 σημ. 16.

[3]) Ἐκκλ. Ἱστορία Γ' σ. 466.

[4]) Τὰ μετὰ τὴν Ἅλωσιν σ. 159. Βλέπε καὶ Δοσιθέου « περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχευσάντων σ. 1176. Σάρδεων Γερμανοῦ, Συμβολὴ εἰς τοὺς Π/χικοὺς Καταλόγους Α. Κ 7. Παράρτημα Φιλ. Συλλόγου Κ-ΚΒ'. σ. 115 Γερ. Μαζαράκη Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ ὀρθ. Ἐκκλησίας σ. 366. Φωτ. Βιβλιοθήκη Α. σ. 212 σημ. 40 Τὸν Κατάλογον τοῦ Δημάρη βλέπε εἰς « Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν » Δ' δ' 398-399.

τοῦ 1655 ἐπὶ τῆς δευτέρας πατριαρχείας τοῦ Παϊσίου τοῦ Α', διαδεχθεὶς τὸν ἀποθανόντα Κλήμεντα τοῦ ὁποίου πιθανὸν νὰ ὑπῆρξε πρωτοσύγκελλος. Τὸ ὑπόμνημα τῆς ἐκλογῆς ταύτης καταχωρεῖται ἐν ἀντιγράφῳ ἐν τῷ φύλλῳ 259 β τῆς Νομικῆς Συναγωγῆς. Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐξελέγη τῇ 1 Μαΐου τοῦ ἔτους 1657 ἤτοι δύο ἔτη καὶ τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν ἐκλογήν του ὡς μητροπολίτου Προύσης. Ἀντίγραφον τοῦ ὑπομνήματος τῆς πατριαρχικῆς του ἐκλογῆς καταχωρεῖται εἰς τὴν αὐτὴν Συναγωγήν (φ. 233 α) Τοῦτο δημοσιεύουσιν ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος [4]) καὶ ὁ Ὑψηλάντης [4]).

Ὁ Κ. Ὑψηλάντης ἀντὶ τοῦ ἔτους 1657 ἀναφέρει κατὰ λάθος τὸ ἔτος 1658. Ὁ Παρθένιος κατὰ τὴν πρώτην του πατριαρχείαν διεδέχθη τὸν Γαβριὴλ ἢ μᾶλλον τὸν ἀτυχῆ Παρθένιον τὸν Γον. «Ἀδίκῳ θανάτῳ καταδικασθέντα... ὡς γὰρ μὴ γεγονυῖαν ὅλως κατὰ κανόνας ἱεροὺς τὴν μετάθεσιν τοῦ Γαβριὴλ δυναστευθέντες ὑπεγραψάμεθα ἐν τῷ κώδικι, ἐκρίναμεν εἶναι ***ἄκυρον, ἀνενέργητον καὶ εἰς οὐδὲν «λογιζομένην»*** διαλαμβάνει τὸ σχετικὸν ὑπόμνημα τῆς ἐκλογῆς. Ἐκλεγεὶς Πατριάρχης τὴν τέως ἐπαρχίαν του Προῦσαν ἔδωκεν εἰς τὸν Μελέτιον. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ρεφερενταρίου Ἰωάννου Θαλασσηνοῦ καθὼς καὶ τοῦ Ἀνωνύμου καὶ τοῦ Μελετίου, τῇ 29 Ἰουνίου τοῦ 1662 ὁ Παρθένιος ὑποβαλὼν κανονικὴν παραίτησιν [5]) ἐπανῆλθε προεδρικῶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Προύσης. Περὶ τῆς παραιτήσεως ταύτης τοῦ Παρθενίου λόγος γίνεται καὶ εἰς τὸ ὑπόμνημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ διαδόχου του Διονυσίου τοῦ Γ' [6]). Λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς κατὰ τὸν ιζ' αἰῶνα ἐπικρατούσης καταστάσεως πραγμάτων καὶ προσώπων περιττὴ μοὶ φαίνεται ἡ κριτικὴ ἡ ἀφορῶσα τὸ ἀκούσιον ἢ ἑκούσιον τῆς παραιτήσεως τοῦ Παρθενίου. Ὁ προεδρικῶς κυβερνῶν τὴν ἐπαρχίαν Προύσης Παρθένιος εὑρέθη ἐν Βλαχίᾳ· ἐκεῖθεν κατὰ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου τοῦ 1665 ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ τῇ 21 τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐξώσας τὸν ἐνάρετον Διονύσιον τὸν Γον κατέλαβε τὴν οἰκουμενικὴν καθέδραν. Ἡ δευτέρα πατριαρχεία τοῦ Παρθενίου διήρκεσε μέχρι τῆς 9 Σεπτεμβρίου 1668. Ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο συμφωνοῦσιν ὁ Ι. Θαλασσηνός, ὁ Ἀνώνυμος τοῦ Βανδουρίου καὶ ὁ Μελέτιος. [7]) Τὸν πατριαρχικὸν θρόνον βίᾳ καὶ δυναστείᾳ κατέλαβεν ὁ ἀπὸ Ἰκονίου Κλήμης ὁ ὁποῖος καὶ ἐξώρισε τὸν Παρθένιον εἰς Τένεδον. Ἡ Τέ-

[5]) Βλέπε διὰ τὰς παραπομπὰς εἰς τοὺς συντάκτας τῶν π/χικῶν Κατολόγων ἐμὴν Φωτ. Βιβλιοθήκην Α. σ. 196 κ. ἑξ.

[6]) Τὸ ὑπομνημα ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν» τόμ. ΚΓ. σ. 420 βλέπε καὶ Σάρδεων Γερμανοῦ ἔνθ ἀνωτ. σ. 152. Εἰς τὸν κώδικα Φωτίου Κυπρίου Αου 536 καταχωρεῖται ἀντίγραφον τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λαρίσσῃ διαδόχου Διονυσίου τοῦ Γου Διονυσίου ὡσαύτως καλουμένου τοῦ Μουσελίμη τοῦ κατόπιν πεντάκις πατριαρχεύσαντος. Φωτ. Βιβλιοθήκη Α σ. 212, σημ. 41.

[7]) Φωτίειος Βιβλιοθήκη Α. σ. 196 Μελετίου ἔνθ. ἄνων. Γ.

νεδος πολλάκις έχρησίμευεν ώς τόπος έξορίας ανωτέρων κληρικών και λαϊκών προσώπων. 8) Ὁ τὸν Κλήμεντα διαδεχθεὶς Μεθόδιος Γ΄ ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὴν ἐξορίαν τὸν Παρθένιον, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν πρὸς συντήρησιν κατ' ἀρχὰς τὴν μητρόπολιν Προϊλάβου, κατόπιν δὲ τὴν μητρόπολιν Τορνόβου. Ἀχαρίστως φερόμενος πρὸς τὸν Μεθόδιον ὁ Παρθένιος καὶ πλούσιος καὶ πολυμήχανος ὢν κατώρθωσεν ἐν Ἀδριανουπόλει νὰ ἀνατρέψῃ τὸν εὐεργέτην καὶ νὰ πατριαρχεύσῃ τὸ τρίτον κατὰ Μάρτιον τοῦ 1677. Ἡ πατριαρχεία αὕτη διήρκεσε μέχρι τῆς 17 Σεπτεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους. Τόσον ὁ Aymon ὅσον καὶ ὁ De la Croix καὶ ὁ J. Covel διὰ μακρῶν διηγοῦνται τὸν τρόπον τῆς παύσεως τοῦ Παρθενίου ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ τὸν ἐκεῖ ἐξευτελισμὸν τῆς Μ Ἐκκλησίας. 9) Τῇ 7 Νοεμβρίου Σύνοδος ἐν Κ/πόλει ὑπὸ τριῶν πρώην πατριαρχῶν καὶ εἰκοσιπέντε ἀρχιερέων ἀπαρτιζομένη ἀνεθεμάτισε τὸν Παρθένιον καὶ διενήργησεν καὶ τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ 10). Κατὰ τὸν Ἀνώνυμον τοῦ Βανδουρίου ὁ Μογιλάλος εὑρέθη εἰς Ἀδριανούπολιν πάντως κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1675. Ἐκεῖ κατώρθωσε καὶ πάλιν διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ Μ. Βεζίρου νὰ «φιλήσῃ χέρι» τῇ 1 Ἰανουαρίου διὰ τετάρτην πατριαρχείαν καὶ τὴν 22 Μαρτίου ἔφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τὴν κοινονικὴν ἐκλογὴν καὶ ἐνθρόνισιν. Ὁ Ι. Θαλασσηνὸς διὰ τὴν πατριαρχείαν ταύτην τοῦ Παρθενίου σημειώνει. «͵αχοε΄ Ἰανουαρίου α΄, πάλιν Παρθένιος ὁ Μογιλάλος» 11). Ἡ τετάρτη πατριαρχεία του διήρκεσε μέχρι τῆς 29 Ἰουλίου 1676, ὁπότε τὸν «ἐφυλάκισαν» κατὰ τὸν Ἀνώνυμον, καὶ ὕστερον τὸν ἔδωκαν τὴν Ἀγχίαλον διὰ τὴν ζωοτροφίαν του» Ἐκ τοῦ συμβιβαστικοῦ ὑποσχετικοῦ ἐγγράφου Παρθενίου τοῦ Δ΄. καὶ Διονυσίου τοῦ Δ΄. περὶ τοῦ ὁποίου ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος, τὸ «ὕστερον» τοῦ Ἀνωνύμου σημαίνει τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1677. Ἡ διανοητικότης ὅμως καὶ ἡ ψυχοσύνθεσις καθὼς καὶ τὰ μέσα τοῦ Παρθενίου ἦσαν τοιαῦτα ὥστε παρὰ τὰς ἐνόρκους πανηγυρικὰς ὑποσχέσεις δὲν ἀπέφυγε τὸν πειρασμὸν καὶ πέμπτης πατριαρχείας. Ὁ Ἰωάννης ὁ Καρυοφύλλης εἰς τὰς ἐφημερίδας του σημειώνει· «1684, Μάρτιος 10, ἐφίλησε χεῖρα τοῦ ἐπιτρόπου ὁ γέρων ***ὁ ἄφρων*** ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ ὁ κὺρ Διονύσιος ἐκρύβη» 12). Ἡ τελευταία πατριαρ-

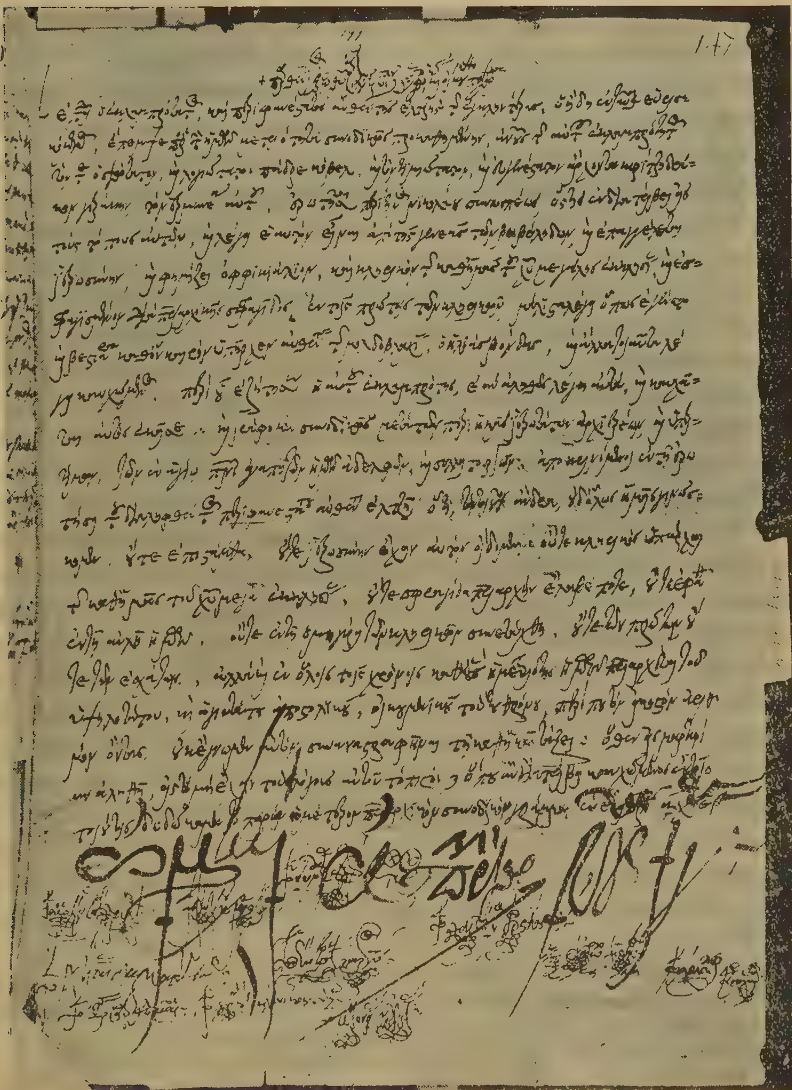
8) Φωτίειος Βιβλιοθήκη Α. 15 καὶ 16 ὅπου δημοσιεύεται σουλτανικὸν ἔγγραφον διατάσσον τὴν εἰς Τένεδον ἐξορίαν ταραξιῶν κληρικῶν κατόπιν καταγγελίας τοῦ Πατριάρχου Ἀθανασίου τοῦ Ε΄. Περὶ τῆς εἰς τὴν ἰδίαν νῆσον ἐξορίας τοῦ ἄρχοντος Χατμάνου Γεωργίου βλέπε Φωτ. Βιβλιοθήκην Β. σ. 64,165.

9) Περὶ τούτων βλέπε Φωτ. Βιβλιοθήκην Α. σ. 175, 176 καὶ σημ. 187.

10) Περιοδικὸν φιλ. Συλλόγου Κ-ΚΒ σ. 110. Σάρδεων Γερμανοῦ ἔνθ. ἀνωτ. σ. 145.

11) Φωτ. Βιβλιοθήκη Α. 197 κ. ἄ.

12) Τὰς ἐφημερίδας τοῦ Καρυοφύλλη ἐδημοσίευσεν ὁ μακαρίτης Π. Ζερλέντης εἰς τὸν δεύτερον τόμον τοῦ δελτίου τῆς ἱστορ. καὶ ἐθν. εταιρίας καὶ πληρέστερον

χεία τοῦ Παρθενίου διήρκεσε μέχρι τῆς 15 Μαρτίου τοῦ 1685. Κατὰ τὸν Ἀνώνυμον ὁ διάδοχος τοῦ Παρθενίου Ἰάκωβος ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὸ «Βίδυνι» πρὸς συντήρησίν του. Τοιουτοτρόπως «ἡσύχασεν» ὁ ἀνήσυχος Παρθένιος. Δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον ποῦ ἀκριβῶς καὶ πότε ἀπέθανε.

Ὁ Ἄγγλος Smith λέγει ὅτι ὁ Παρθένιος ἦτο «ἀνήσυχος» ἄνθρωπος. Αἱ μέθοδοι τὰς ὁποίας ἐχρησιμοποίει πρὸς ἄνοδον εἰς τὸν οἰκ. θρόνον ἀποδεικνύουν ὅτι ἦτο ἔξυπνος ἄνθρωπος, «πλούσιος» καὶ εἰς ἄκρον φίλαρχος καὶ δεσποτικός. Ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος κάμνων ἀνασκόπησιν τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ εἰρημένου Παρθενίου καταστάσεως τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἐπιλέγει· «τούτων τῶν πατριαρχῶν, καθὼς καὶ τῶν ἀνωτέρω ρηθέντων τοὺς βίους, τὰ ἤθη καὶ τὰς πράξεις εἰς ἄλλους τὰ ἀφήνομεν ὁποῦ ἠξεύρουσι, καὶ θέλουσι νὰ τὰ περιγράψουσι.» 13) Ὁ Ὑψηλάντης θρηνῶν τὴν κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας γράφει· «ὑπέρ τινα ἄλλον δυστυχέστατος ὑπῆρξεν ὁ αἰὼν οὗτος διὰ τὴν ἐκκλησίαν ***ταῖς τοιαύταις ὀλιγοχρονίοις μεταβολαῖς τῶν πατριαρχῶν***». Ἕνας ἀπὸ τοὺς τύπους τοὺς συντελέσαντας «εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους καὶ ἀλλοκότους ἀλλαξοπατριαρχείας» ἦτο καὶ ὁ Παρθένιος ὁ Μογιλάλος ὁ ἀπὸ Προύσης, 14) ἄφρων ἴσως ὡς χαρακτήρ, ὄχι ὡς διάνοια. Κατὰ τὸν αὐτὸν αἰῶνα πεντάκις ἐπατριάρχευσε Διονύσιος ὁ Δ′ ὁ Μουσελίμης, ἑξάκις ὁ Κύριλλος ὁ Λούκαρις, τετράκις ὁ Ἰωαννίκιος ὁ Β′. Τὸν Διονύσιον τὸν Δον ὑπερεπαινεῖ ὁ Μελέτιος καθὼς καὶ ὁ βιογράφος του Κακαβέλας. Χωρὶς νὰ δουλεύσῃ κανεὶς εἰς τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀνακρίβειαν ὀφείλει νὰ παρατηρήσῃ ὅτι τὸ ὅλον περιβάλλον τῆς ἐποχῆς ἦτο τοιοῦτον ὥστε ἡ Ἐκκλησία Κ/πόλεως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ ὑποστῇ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ. Καὶ ὁ θρηνῳδὸς Ὑψηλάντης δικαιολογῶν πολλὰς ἀτασθαλίας κληρικῶν καὶ λαϊκῶν προσθέτει: « τοῦτο . . . τῷ ***ἐπικρατοῦντι δεσποτισμῷ ἀποδοτέον.*** » 15)

Παρθένιος ὁ Δ′ κατὰ τὴν τρίτην του πατριαρχείαν ἐνήργησεν ὅπως ἐκδοθῇ φετβᾶς ἀπαγορεύων τὸν μεταξὺ χριστιανῶν ὀρθοδόξων «διὰ κεπηνίου» ἢ «διὰ μισθώματος» λεγόμενον γάμον. 16) Κατώρθωσεν ἂν ὄχι νὰ θέσῃ

εἰς ἰδιαίτερον φυλλάδιον. Διὰ τὰ κατὰ τὸν Παρθένιον τὸν Δ′ πλὴν ἄλλων πολλῶν βλέπε καὶ τοὺς Πατριαρχικοὺς Πίνακας τοῦ Μ. Γεδεὼν σ. 587 κ. ἀλλαχοῦ. Δὲν ἀναφέρω τὸν Κατάλογον Καλλινίκου τοῦ Δ. ὡς μεταγενέστερον.

13) Ἐκκλ. Ἱστορία, Γ. 468. Τὰ ἴδια ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ Κ Ὑψηλάντης, ἔνθ. ἀνωτ. σ. 238.

14) Ὑψηλάντου ἔνθα ἀνωτέρω σ. 238 καὶ 191, 193.

15) Ἔνθ. ἀνωτ. σ. 333 καὶ 5′9.

16) Περὶ τοῦ εἴδους τοῦ γάμου τούτου ἔγραψα εἰς τὴν « Ὀρθοδοξίαν » Δ′ σ. 162-164, εἰς τὴν Μ. Ἑλληνικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν 15, 732 καὶ εἰς τὴν Φωτ. Βιβλιοθήκην, Α σ. 62, 105. Β. 27, 35,36, 132, 142, 144, 155, 156. Βλέπε καὶ Σκ. Βυζαντίου, Κωνσταντινούπολις, Γ. σ. 430 Μ. Γεδεών, Π. Πίνακες 595.

τέρμα, ἀλλὰ τοὐλάχιστον πολὺ νὰ περιορίσῃ μίαν οἰκογενειακὴν καὶ κοινωνικὴν πληγὴν ὄχι μικράν.

Κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ 1675 ἐπὶ τῆς τετάρτης πατριαρχείας τοῦ Παρθενίου συνετάχθη καὶ τὸ πρὸς τὸν τότε Ἄγγλον πρεσβευτὴν ἀποσταλὲν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσίευσα εἰς τὸν πρῶτον τόμον τῆς Φωτιείου Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ὁποίου ἐνταῦθα παραθέτω φωτοτυπίαν.

Καθὼς ἐσημείωσα εἰς τὸν πρῶτον τόμον τῆς Φωτ. Βιβλιοθήκης Α. σ. 185 τὸ πρωτότυπον τοῦ εἰρημένου γράμματος ὑπάρχει εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦ Covel τὸ φέρον ἀριθμὸν 22911 additional τοῦ Βρεττανικοῦ μουσείου. Ἡ ἀλληλογραφία καὶ ἄλλα ἔγγραφα καὶ σημειώματα τοῦ Covel εὑρίσκονται εἰς τὰ χειρόγραφα τοῦ ἰδίου μουσείου 36751, 34727, 22910-14, 28927, 4063, 4065, 4014, 15892 additional καὶ Harley, 3785, 3778.

Περὶ J. Covel καὶ τῶν σχέσεων τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου μετὰ τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα ἔγραψα ἀρκετὰ εἰς τὸ κεφάλαιον «Ἀγγλογραικία» τῆς Φωτιείου Βιβλιοθήκης. (Μέρος πρῶτον). Οὐδὲν ἠμπόρεσα νὰ ἀνακαλύψω περὶ τῆς γενεᾶς τῶν Βοιβέληδων εἰς τὴν ὁποίαν ἔλεγεν ὅτι ἀνῆκεν ὁ ψευδοϊρεὺς Νικόλαος Σινωπεὺς διὰ τὸν ὁποῖον καὶ ἐστάλη εἰς τὴν ἐν Κ. Π. ἀγγλικὴν πρεσβείαν τὸ ἀπαντητικὸν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα. Αἱ ζητηθεῖσαι πληροφορίαι περὶ τοῦ ἀγύρτου τούτου τοῦ περιφερομένου ἐν Ἀγγλίᾳ μαρτυροῦσι περὶ τοῦ κύρους καὶ τῆς σημασίας τὴν ὁποίαν οἱ τότε Ἄγγλοι ἀπέδιδον εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον. Ὁ ἀναφερόμενος Γοράκης Δράκος ἀνῆκε πάντως εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Σούτσων. Καὶ ἐντεῦθεν καὶ ἔκ τινος καταλόγου βιβλίων τοῦ Ἰωάννου Σούτσου ἀκμάσαντος περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΣΤ΄ ἑκατονταετηρίδος καταφαίνεται τὸ ἀβάσιμον τῶν πληροφοριῶν τοῦ Κ. Ὑψηλάντου ἀναφορικῶς τῆς προελεύσεως καὶ τοῦ χρόνου ἀξιοσημειώτου ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐμφανίσεως τῶν Σούτσων.

Οἱ εἰς τὸ πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν ἔγγραφον ὑπογράφοντες ἀρχιερεῖς εἶναι οἱ ἀκόλουθοι: Ἡρακλείας Βαρθολομαῖος, Κυζίκου Μητροφάνης, Νικομηδείας Μελέτιος, Χαλκηδόνος Ἱερεμίας, Νικαίας Δαμασκηνός, Σηλυβρίας Λαυρέντιος, Ἄρτης Βαρθολομαῖος, Προύσης Καλλίνικος, Φαναριοφερσάλων Εὐθύμιος, Λευκάδος Θεόκλητος καὶ Μαρωνείας Ἀνανίας.

Ὁ Ἡρακλείας Βαρθολομαῖος εἶναι ὁ κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1668 διαδεχθεὶς ἐν τῇ μητροπόλει ταύτῃ Μεθόδιον τὸν Μορώνην ἐκλεγέντα οἰκ. Πατριάρχην. Ὁ Βαρθολομαῖος τὸ 1672 ὑπογράφει μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀρχιερέων τὴν ἀπάντησιν τὴν ὁποίαν ἐκόμισεν ὁ Covel εἰς Ἀγγλίαν ὅπως ἐπιδώσῃ αὐτὴν εἰς τοὺς ἐκεῖ φιλέλληνας τοὺς ἐρωτήσαντας πῶς φρονεῖ ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία. Ὑπογράφει καὶ τὸ π/χικὸν σιγίλλιον διὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Κυνηγοῦ (Βαλατᾶ) προσαρτᾶται εἰς

τὸ ὄρος Σινᾶ ὡς μετόχιον. 17) Ὁ Κυζίκου Μητροφάνης ὑπογράφει ὡσαύτως τὴν ἀπάντησιν πρὸς τοὺς Ἄγγλους φιλέλληνας. Ὁ Νικομηδείας Μελέτιος ὑπογράφει ἐπίσης τὸ σιγίλλιον τοῦ ἐν Βαλατᾷ σιναϊτικοῦ μετοχίου, καὶ τὸν μαζβατᾶν τοῦ 1689. 18) Ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας τυγχάνει ἐκ τῶν ὑπογραψάντων τὴν ὡς ἄνω ἀπάντησιν τοῦ 1672, ὡς καὶ σιγίλλιον ἐπὶ Διονυσίου Δ΄ τὸ 1677 ἀπολυθὲν διὰ τὴν μονὴν Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς ἐπαρχίας Φαναρίου. 19) Ὁ Προύσης Καλλίνικος εἶναι ὁ λεγόμενος Ἀκαρνὰν ἐκλεγεὶς οἰκ. Πατριάρχης τὸ 1688. Ὁ Μαρωνείας Ἀνανίας ὡσαύτως ὑπέγραψε τὴν ἀπάντησιν τοῦ 1672, ἀναφέρεται καὶ εἰς διαζύγιον τοῦ 1673. 20) Ὁ Φαναριοφερσάλων Εὐθύμιος, ὡς ἀναφέρει ὁ μ/λίτης Θεσσαλιώτιδος κ. Ἰεζεκιήλ, εὕρηται ἐν ἐπιγραφῇ τοῦ ἔτους 1675 τοῦ ἐξωκκλησίου τοῦ χωρίου «Μεσονικόλα» καὶ «ἐν τῷ τοίχῳ τῆς προθέσεως Σιάμα». 21).

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

ΝΗΣΤΕΙΑ ΦΥΤΟΦΑΓΙΑ ΟΛΙΓΑΡΚΕΙΑ

ΥΓΕΙΑ ΣΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΑΣΙΣ ΨΥΧΗΣ

> Τὸ Οὐ φάγεσθε, νηστείας ἐστὶ καὶ ἐγκρατείας νομοθεσία.
> Ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος, οὐ κρέατα. Τίνων ἔπεσε τὰ κῶλα ἐν τῇ ἐρήμῳ; οὐ τῶν τὴν κρεωφαγίαν ἐπιζητούντων;
> Νηστεύοντος σεμνὸν τὸ χρῶμα, ὀφθαλμὸς πραΰς, βάδισμα κατεσταλμένον, πρόσωπον σύννουν, συμμετρία λόγου, καθαρότης καρδίας. Παῦλον μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἡ νηστεία εἰς τὸν τρίτον οὐρανὸν ἀνήγαγε.
> Μ. Βασίλειος.

Ὑπάρχει ἐν τῇ φύσει ὑλικόν τι σῶμα τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται **ἀμίαντος**. Ἔχει περίεργον ἀντοχὴν καὶ δὲν καταστρέφεται ὑπὸ τοῦ πυρός, τοὐναντίον μάλιστα, ὅταν εὑρίσκεται μέσα εἰς τὰς φλόγας φαίνεται ὡσὰν ἀπηνθρακωμένον, ἅμα δὲ ἐξαχθῇ ἀπὸ τὸν κάμινον, γίνεται καθαρώτερον ὡς νὰ ἐπλύθη ἐντὸς ὕδατος καὶ νὰ ἐλαμπρύνθη! Τοιαῦτα κατασκευάζει

17) Φωτίειος Βιβλιοθήκη Α. 178 σημ. 23. Πατριαρχικὸς Κῶδιξ Α σ. 472-475

18) Φωτ. Βιβλιοθήκη, Βισ. 114. Ὑπογράφει σιγίλλιον (1691) διὰ τὴν ἐν Πάρῳ μονὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου «Ἑλληνικά» Γ. σ. 394.

19) Ἑλληνικὰ Β. 390.

20) Φωτ. Βιβλιοθήκη. Β. 49, 160.

21) «Θεολογία» Ζ΄ σ. 245.

τὰ ἀνθρώπινα σώματα ἡ ἐγκράτεια, τοιαῦτα ἦσαν τὰ σώματα τῶν τριῶν παίδων ποὺ δὲν ἐκαίοντο ἐπάνω εἰς τὸν κάμινον τῆς Βαβυλῶνος, ἐπειδὴ τοῦ μαρτυρίου εἶχε προηγηθῆ ἡ νηστεία. Ὁ Σαμψὼν εἰς αὐτὸν ὀφείλει τὸ ὅτι ἦτο ἀκαταγώνιστος, διότι μὲ νηστείαν συνελήφθη ἐν τῇ μητρικῇ κοιλίᾳ, ἡ ἐγκράτεια τὸν ἀνέθρεψε, μὲ νηστείαν ἠνδρώθη.

Νηστεύσας νηστείαν ἀπόλυτον ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας Δανιήλ, ὁ ἀνὴρ τῶν πνευματικῶν ἐπιθυμιῶν, ἔμαθε καὶ τοὺς λέοντας νὰ νηστεύουν! Μετέβαλε τὴν σάρκα εἰς χαλκὸν καὶ οἱ ὀδόντες τῶν θηρίων κατ' ἀνάγκην κατεδικάσθησαν εἰς ἀπραξίαν, διότι ὅπως ἡ βαφὴ τοῦ σιδήρου τοιουτοτρόπως ἡ νηστεία τοῦ ἀνθρώπου τὸ σῶμα «ἀδάμαστον ἐποίει τοῖς λέουσιν. Ἠμπορεῖ ἄρα νὰ λεχθῇ ὀρθῶς ὅτι ἡ νηστεία ἔσβεσε δύναμιν πυρὸς καὶ ἔφραξε στόματα λεόντων! Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ὁ βίος ἦτο συνεχὴ νηστεία. Ἐφόρει τρίχας καμήλου καὶ ἔτρωγε μέλι ἄγριον, ἡ κλίνη καὶ ἡ τράπεζα ἦσαν δι' αὐτὸν περιττὴ πολυτέλεια. δὲν εἶχε «γῆν ἀροσίμην οὐ ἀροτῆρα βοῦν, οὐ σῖτον, οὐ σιτοπιόν, οὐκ ἄλλο τι τῶν κατὰ τὸν βίον. Παῦλον μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἡ νηστεία ἣν ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν θλίψεων καυχήμασιν ἀπηριθμήσατο, εἰς τὸν τρίτον οὐρανὸν ἀνήγαγες.»

Διὰ τῆς νηστείας τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καθαρισθεὶς Μωϋσῆς ἔφθασεε μέχρι θεωρίας τοῦ ἀθεωρήτου θείου Ὄντος. Οἱ κάτοικοι τῆς Νινευῆ συνενήστευσαν ὁμοῦ μὲ τὰ ἄλογα ζῶα των καὶ οὕτω διέφυγον τῆς καταστροφῆς τὴν ἀπειλήν, ὁ δὲ λαὸς Ἰσραὴλ ἐφόσον μὲν ἠρκοῦντο εἰς τὸ μάννα καὶ τὴν ὑδροποσίαν ἐβάδιζον διὰ τῆς θαλάσσης καὶ ἐνίκων τοὺς Αἰγυπτίους, ὅταν δὲ ἐκυριάρχησαν αἱ παλαιαὶ ἐπιθυμίαι τῶν λεβήτων, τοῦ οἴνου καὶ τῆς κρεωφαγίας, ἀφῆκαν τὰ κῶλα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ δὲν ἠξιώθησαν ἰδεῖν τῆς ἐπαγγελίας τὴν γῆν.

Ἠλίας ὁ προφήτης διὰ νηστείας ἐνίκησε καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον ἀποδόσας εἰς τὴν ζωὴν τὸν νεκρὸν υἱὸν τῆς χήρας, διὰ νηστείας τεσσαρακονθημέρου κεκαθαρμένος κατέστη ἄξιος ἐν τῷ σπηλαίῳ τῆς Χωρὴβ νὰ ἴδῃ τὸν Κύριον, ὅσον εἶναι δυνατὸν ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπου νὰ ἴδουν τὸν Ἀόρατον.

Μὲ λαχανικὰ καὶ μικρὰν δόσιν ἀλεύρου ἐφιλοξένει ὁ Ἐλισσαῖος τοὺς ξένους του, ὁμοίως δὲ λιτότατα ἐδιαιτᾶτο καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτός τε καὶ σύμπας ὁ χορὸς τῶν ἁγίων ἀνδρῶν. Ἐὰν ὁ Λάζαρος δὲν ἐνήστευε δὲν θὰ εἰσήρχετο εἰς τὸν Παράδεισον, ἐὰν οἱ πρωτόπλαστοι Ἀδὰμ καὶ Εὔα ἐνήστευον δὲν θὰ ἐξήρχοντο διωγμένοι ἀπὸ τὸν Παράδεισον!

Ἡ νηστεία εἶναι συνηλικιῶτις τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐνομοθετήθη ὡς πρώτη ἐντολὴ τοῦ Δημιουργοῦ πρὸς τοὺς πρωτοπλάστους. Ἡ κρεωφαγία καὶ ἡ οἰνοποσία ἐπενοήθησαν ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων ὕστερον ἀπὸ τὴν πτῶσιν, ὅταν ἐσκοτίσθη ἡ γνῶσις τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Ἄς μάθωμεν δὲ θετικῶς ὅτι ***ἡ νηστεία εἶναι βάσις τῆς σωματικῆς ὑγείας***

καὶ τῆς ψυχικῆς εὐρωστίας. Ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη εἰς τοὺς ἀσθενοῦντας ἀπαγορεύει ποικιλίαν φαγητῶν καὶ ἐπιβάλλει στέρησιν πολλῶν τροφῶν, ἐνίοτε δὲ πλήρη ἀποχὴν καὶ ἀσιτίαν! Ἀλλὰ καὶ ἐν καιρῷ ὑγείας τί εἶναι ὀλιγώτερον κοπιαστικὸν καὶ κατάλληλον διὰ τὰ ὄργανα τῆς πέψεως; ἡ λιτότης ἢ ἡ πολυφαγία, ὁ ἐλαφρὸς στόμαχος ἢ ἡ φορτωμένη γαστήρ; Τί δὲ εἶναι ὑγιεινόν, τὸ νὰ κοιμώμεθα τὴν νύκτα μὲ ἀφθονίαν βρώσεως καὶ πόσεως φορτωμένοι, ἢ μὲ λιτὴν δίαιταν νὰ κατακλινώμεθα καὶ νὰ ἀπολαμβάνωμεν ὕπνον ἐλαφρὸν καὶ ἀσκανδάλιστον; Ὅπως τὸ παραφορτωμένον μὲ ἐμπορεύματα πλοῖον σώζεται ἐν ὥρᾳ τρικυμίας δυσκολώτερα παρὰ τὸ κοῦφον καὶ εὐσταλὲς καὶ ἐκεῖνο μὲν βραχεῖα ἐπανάστασις κύματος τὸ καταποντίζει, τοῦτο δέ, τὸ συμμέτρως βεβαρημένον πλοῖον, εὐκόλως ἐπιπλέει ἐπὶ τῶν κυμάτων, τοιουτοτρόπως καὶ τὰ ἀνθρώπινα σώματα «συνεχεῖ μὲν τῷ κόρῳ καταβαρυνόμενα εὐκόλως ὑποβρύχια ταῖς ἀρρωστίαις γίνεται, εὐσταλεῖ δὲ καὶ κούφῃ τῇ τροφῇ κεχρημένα καὶ τὸ προσδοκώμενον ἐκ νόσου κακὸν ὥσπερ χειμῶνος ἐπανάστασιν ὑπεξέφυγε καὶ τὸ ἤδη παρὸν ὀχληρόν, ὥσπερ τινὰ σπιλάδος ἐπιδρομὴν ἀπεκρούσατο.» Ὁ ἐπαινῶν τὴν πολυφαγίαν παραλογίζεται. Διότι φαίνεται ὡς νὰ λέγῃ ὅτι τὸ ἡσυχάζειν εἶναι ἐπιπονώτερον τοῦ τρέχειν καὶ τὸ παλαίειν ἀκοπώτερον τοῦ ἠρεμεῖν. ***Ἡ οἰκονομοῦσα τὴν ζωὴν δύναμις ζητεῖ λιτότητα καὶ ὀλιγάρκειαν***, ἀποφεύγει δὲ πολυτέλειαν καὶ ποικιλίαν ἀφθόνων τροφῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας καταβάλλεται καὶ μὴ ἀντέχουσα εἰς τὸ βαρὺ φορτίον τῆς συσσωρευομένης περιττῆς σαρκός, ἡττημένη ἀφίνει τὸ ἔδαφος ἐλεύθερον καὶ ἀνεμπόδιστον τὴν εἴσοδον εἰς ποικίλα εἴδη νόσων καὶ λοιμῶν.

Νηστεία ἐστὶ μήτηρ ὑγείας, οἴκων αὔξησις, νεότητος παιδαγωγός, στόλισμα γερόντων, ἀγαθὴ σύντροφος τῶν ὁδοιπόρων, ἀνακούφισις τῶν μαγείρων καὶ ὑπηρετῶν, ***φύλαξ δὲ τῆς οἰκογενειακῆς γαλήνης, διότι οὔτε ὁ ἀνὴρ ὑποψιάζεται τὴν νηστεύουσαν καὶ ἐγκρατῆ σύζυγον, μήτε αὐτὴ τήκεται*** ζηλότυπος ὅταν βλέπῃ τὸν ἄνδρα της κρατοῦντα τοὺς κανόνας τῆς νηστείας. Οὐδαμοῦ αἷμα, οὐδαμοῦ ὀδυρμοὶ ζῴων, οὐδεμία εἰς θάνατον καταδίκη τῶν δυστυχισμένων ζῴων ποὺ θυσιάζονται ἀσπλάγχνως διὰ νὰ ἱκανοποιηθοῦν τῆς κοιλίας αἱ ἀποφάσεις! « ***Πέπαυται τῶν μαγείρων ἡ μάχαιρα***, ἡ τράπεζα ἀρκεῖται τοῖς αὐτομάτοις. Γινέσθω ἡ νηστεία ἀνάπαυσις ἐκ τῶν συνεχῶν πόνων τοῖς διὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ παντὸς ὑπηρετοῦσιν οἰκέταις. Ἀνάπαυσόν σου τὸν μάγειρον, δὸς ἄδειαν τῷ τραπεζοποιῷ, στῆσον τὴν χεῖρα τῷ οἰνοχόῳ, παυσάσθω καὶ ὁ τὰς ποικιλίας τῶν πεμμάτων ἐπιτηδεύων. Ἡσυχασάτω ποτὲ καὶ ὁ οἶκος ἀπὸ τῶν μυρίων θορύβων καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς κνίσσης καὶ τῶν ἄνω καὶ κάτω διατρεχόντων καὶ οἱονεὶ ἀπαραιτήτῳ δεσποίνῃ τῇ γαστρὶ λειτουργούντων.» Καὶ οἱ φορολόγοι ἀκόμη δίδουν χρονικὸν διάστημα ἡσυχίας εἰς

τοὺς φόρου ὑποτελεῖς. Ἂς κάμῃ ὀλίγων ἡμερῶν σπονδὰς ἂς συνάψῃ ἀνακωχὴν ἡ γαστήρ, **ἂς ἀφήσῃ ἥσυχον τὸ στόμα ἡ γαστήρ**, ποὺ πάντοτε ἀπαιτεῖ καὶ οὐδέποτε τελειώνει, αἰωνίως λαμβάνει καὶ αἰωνίως ζητεῖ, χωρὶς νὰ χορταίνῃ, χωρὶς νὰ γεμίζῃ ὡς πιθάρι τρυπημένον ὡσὰν ἀπύθμενον δοχεῖον, ὡς ταμεῖον ἄπληστον, ὡς πῖθος Δαναΐδων!

Ἡ γαστριμαργία ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ καὶ εἰς δάνεια χρήματος πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀπαιτήσεών της. Πληρώνει τόκους καὶ ἐπιτόκια, τῶν ὁποίων ὅμως δὲν ὄζει ἡ τράπεζα τοῦ ὀλιγαρκοῦς, οὐδὲ πνίγουν τοῦ νηστευτοῦ πατρὸς τὸν ἀπορφανισθέντα υἱὸν οἱ πατρῷοι τόκοι «ὥσπερ ὄφεις περιπλεκόμενοι!» Ἡ γαστριμαργία λύπας καὶ πόνους προξενεῖ, ἡ νηστεία χαρὰν καὶ εὐφροσύνην. Διότι ὅπως ἡ δίψα καθιστᾷ μᾶλλον εὐχάριστον τὴν πόσιν τοῦ ὕδατος καὶ ἡ πεῖνα ἀνοίγει τὴν ὄρεξιν καὶ πολλαπλασιάζει τὴν ἀπόλαυσιν τῆς τραπέζης, οὕτω καὶ ἡ νηστεία, δηλαδὴ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ ὡρισμένας τροφάς, καθιστᾷ φαιδροτέραν τὴν ἀπόλαυσιν τῶν τροφῶν τούτων. Διακόπτει τὴν συνέχειαν τῶν ἀπολαύσεων καὶ κάμνει περιπόθητον τὴν ἐπανάληψιν. Ὥστε ἀπαιτεῖται τῆς νηστείας παρέμβασις διὰ νὰ γίνῃ ἐπιθυμητὸς ὁ πλοῦτος τῆς τραπέζης. Ἡ ἄνευ διακοπῆς ἀπόλαυσις καταστρέφει τὴν εὐχαρίστησιν τῶν ἀπολαύσεων, **ἡ φιληδονία ἀφανίζει τὴν ἡδονήν, διότι οὐδαμοῦ ὑλικὴ ἡδονὴ εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ μὴ γίνεται ἀηδὴς καὶ εὐκαταφρόνητος μὲ τὴν συνεχῆ ἀπόλαυσίν της** Περισπούδαστος εἶναι ἡ ἀπόλαυσις τῶν σπανίων, ὁ δὲ Κτίστης καὶ Δημιουργὸς διὰ τῆς ἐναλλαγῆς μᾶς ἔδωκε πανσόφως τὴν χαρὰν τῶν δώρων Του. Ἔκαμε νὰ μᾶς φαίνεται ὁ ἥλιος φαιδρότερος μετὰ τὴν νύκτα, ἡ ἐγρήγορσις μᾶλλον εὐχάριστος μετὰ τὸν ὕπνον, ἡ ὑγεία μᾶλλον περιπόθητος μετὰ τὴν δοκιμασίαν τῆς ἀσθενείας. Κατὰ ταῦτα καὶ ἡ τράπεζα εἶναι μᾶλλον εὐχάριστος μετὰ τὴν νηστείαν.

Ἡ δὲ νηστεία δὲν ἔγκειται μόνον εἰς τὴν ἀποχὴν ὡρισμένων φαγητῶν, οὔτε συμπληρώνεται μὲ τὴν ἀπαραίτητον νηστείαν τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, ἐὰν δὲν προστεθῇ καὶ ἡ ἄλλη νηστεία ἡ τοῦ κακοῦ ἀλλοτρίωσις, ἡ ἐγκράτεια γλώσσης, θυμοῦ ἡ ἀποχή, ἐπιθυμιῶν ὁ χωρισμός, ἡ ἀποχὴ ἀπὸ καταλαλιᾶς, ψεύδους καὶ ἐπιορκίας. Καὶ πράγματι, τί ὠφελεῖ νὰ μὴ τρώγῃς κρέατα, καὶ νὰ τρώγῃς τὸν ἀδελφόν σου, νὰ μὴ πίνῃς οἶνον καὶ νὰ περιπατῇς μεθυσμένος ἀπὸ ὀργὴν καὶ νὰ ὑβρίζῃς, καὶ νὰ παραφέρεσαι; Μέθη εἶναι καὶ ἡ ὀργή, ἡ ὁποία κάμνει τὸν ἄνθρωπον ἐξωφρενῶν ὅπως ὁ οἶνος. Μέθη εἶναι καὶ ἡ λύπη ποὺ ναρκώνει καὶ σβύνει τὴν διάνοιαν. Μέθη εἶναι καὶ ὁ ἄτοπος φόβος, μέθη ἐν γένει δύναται δικαίως νὰ ὀνομασθῇ κάθε πάθος τὸ ὁποῖον ἀφαιρεῖ τὴν κυριαρχίαν τῆς διανοίας.

Ὑπῆρχον καὶ ἐπὶ Μ. Βασιλείου, Χριστιανοὶ διὰ μέθης καὶ πολυφαγίας εἰσερχόμενοι εἰς τὸ στάδιον τῆς νηστείας. Κακῶς, διότι οὔτε διὰ τῆς πλεο-

νεξίας εἰσέρχεται κανεὶς εἰς δικαιοσύνην, οὔτε διὰ τῆς ἀκολασίας εἰς τὴν σωφροσύνην, οὔτε συνελόντι εἰπεῖν, διὰ τῆς κακίας προετοιμάζεται ἡ εἴσοδος εἰς τὴν ἀρετήν. Τῆς περιόδου τῆς νηστείας πρέπει νὰ προηγῆται περίοδος ὀλιγαρκείας καὶ ὅπως προγυμνάζεται ὁ μέλλων νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἀθλητικὸν στάδιον, οὕτω καὶ ὁ μέλλων νὰ νηστεύσῃ πρέπει νὰ προεγκρατεύεται. Αἱ ἡμέραι τῶν Ἀπόκρεω δὲν πρέπει νὰ θεωροῦνται ἡμέραι κορεσμοῦ φαγητῶν καὶ ποτῶν, διότι ὁ οἶνος διαρρέει καὶ ἡ πρόσκαιρος ἡδονὴ τῆς πολυφαγίας ἐξατμίζεται, ἐνῷ ἡ ἁμαρτία ἐναπομένει....

Ὑπάρχει δὲ δυστυχῶς τι τὸ ἐλαττωματικὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, σύνθεσίς τις ἀνομοίων καὶ ἐν πολλοῖς ἀντιθέτων. Εἴμεθα κρᾶμα χείρονος καὶ βελτίονος, σώματος καὶ ψυχῆς, πνεύματος καὶ ὕλης, πραγμάτων τὰ ὁποῖα **ἀντίκεινται ἀλλήλοις**. Ἡ φροντὶς περὶ τοῦ ἑνὸς ὑποβιβάζει τὸ ἕτερον, γίνεται εἰς βάρος τοῦ ἑτέρου. Ὁ μεριμνῶν περὶ τοῦ τί φάγωμεν καὶ τί πίωμεν καὶ τί νὰ ἐνδυθῶμεν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μεριμνᾷ συγχρόνως καὶ ἐξ ἴσου περὶ τῆς ψυχῆς, περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς τελειοποιήσεώς του, περὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὃν τρόπον ἀποκλείεται νὰ ὑπηρετῇ πιστῶς κανεὶς δύο κυρίους, παρὰ τῶν ὁποίων ὑποχρεοῦται νὰ δεχθῇ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ ἀντιθέτους διαταγάς. Κατ' ἀνάγκην τοῦ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Ὁ δουλεύων Θεῷ δὲν δουλεύει τῷ Μαμωνᾷ, δηλ. καὶ τῷ Μαμωνᾷ. Ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὴν πλάστιγγα συμβαίνει καὶ εἰς ἡμᾶς. Βαρύνεται τὸ ἓν μέρος καὶ ὑψώνεται τὸ ἄλλο. Ἐπιβαρύνεται μὲ φροντίδας σωματικὰς ἡ ψυχὴ καὶ ἀμελεῖ τὰ κυριώτερα καθήκοντά της. Παχύνεται τὸ σῶμα καὶ μένει ἀναιμικὸν τὸ πνεῦμα, πληθύνονται αἱ σάρκες καὶ ἐλαττώνονται τὰ πνευματικὰ χαρίσματα. Παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόα. «Ὥσπερ ἐπὶ παρατάξεως ἡ τοῦ ἑτέρου συμμαχία ἧτταν ποιεῖ τοῦ ἑτέρου, οὕτως ὁ τῇ σαρκὶ προσθέμενος, τὸ πνεῦμα καταγωνίζεται!» Εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν λοιπὸν πρέπει νὰ ἐνισχύσωμεν κυρίως τὴν πνευματικὴν πλευράν, ἐκεῖ νὰ συγκεντρωθοῦν αἱ φροντίδες μας, διότι τὸ σῶμα εἶναι πρόσκαιρος σκηνὴ τοῦ πνεύματος, ὄστρακον ἁπλοῦν καὶ ἄξιον φροντίδων ἐφόσον περικλείει πολύτιμον θησαυρόν, εἶδος δεσμωτηρίου τῆς ψυχῆς, ταμεῖον προσωρινόν, ἐνῷ ἄνθρωπος εἶναι τὸ ἀεὶ μένον, τὸ ἀθάνατον καὶ ἀμετάβλητον, τὸ πνευματικόν μας μέρος, ἡ ψυχὴ ποὺ ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν θείαν. Περὶ ταύτης ἔστω ἡ φροντίς. Νηστεία δὲ καὶ ἐγκράτεια εἶναι ἀπαραίτητα μέσα πρὸς ἐπίτευξιν πνευματικῶν ἐπιδόσεων. Ἡ πολυφαγία ἀποκλείει τὴν ἀνάτασιν τῆς ψυχῆς καὶ ἡ μέθη ἀποδιώκει τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Ὁ καπνὸς ἀποδιώκει τὰς μελίσσας καὶ ἡ κραιπάλη τὰ πνευματικὰ χαρίσματα.

Ἡ νηστεία προφυλάττει τὰ νήπια, σωφρονίζει τὸν νέον, σεμνοποιεῖ τὸν πρεσβύτην, στολίζει τὴν γυναῖκα, χαλιναγωγεῖ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας,

ἐξασφαλίζει τὴν συζυγικὴν ἁρμονίαν, διατηρεῖ τὴν παρθενίαν. Καὶ εἰς τὸν δημόσιον βίον ἀκόμη ἔχει τὴν ἐπίδρασίν της. Πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ τὸν δῆμον μεθαρμόζει πρὸς εὐταξίαν, κοιμίζει τὰς κραυγάς, ἐξορίζει τὴν φιλονικίαν, κατασιγάζει τοὺς ὑβριστάς. Καταστέλλει τὴν ταραχὴν τῆς πόλεως ἡ νηστεία, ὅπως τὰς ἀταξίας τῶν παιδίων ἡ παρουσία διδασκάλου! Σιωποῦν οἱ κωμασταί, διαλύονται οἱ χοροί, παύουν οἱ γέλωτες καὶ τὰ πορνικὰ ἄσματα, ἡσυχάζουν τὰ μανιακὰ πόδια τῶν χορευτῶν.

Ἐὰν δὲ πάντες παρελάμβανον τὴν νηστείαν ὡς σύμβουλον τῶν πρακτέων, τίποτε δὲν θὰ ἠμπόδιζε νὰ βασιλεύῃ βαθεῖα εἰρήνη εἰς τὸν κόσμον, εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην. Οὔτε ἔθνη θὰ ἐσηκώνοντο τὸ ἓν κατὰ τοῦ ἄλλου οὔτε στρατόπεδα θὰ συνεκρούοντο. Περιττὴ θὰ ἦτο ἡ κατασκευὴ ὅπλων ἐπικρατούσης νηστείας καὶ νηφαλιότητος. Τὰ δικαστήρια ἤθελον καταργηθῆ, τὰ δεσμωτήρια θὰ ἔμενον ἔρημα κατοίκων, αἱ ἐρημίαι δὲν θὰ ἔκρυπτον κακούργους, αἱ πόλεις τοὺς συκοφάντας καὶ ἡ θάλασσα τοὺς πειρατάς, θὰ ἐχάνετο ἡ φωνὴ τοῦ φορολόγου καὶ ὁ πολυστένακτος βίος μας δὲν θὰ ἦτο πλήρης κατηφείας. Ὁ κόσμος θὰ ἀλλάξῃ τὴν μορφήν του ἐὰν πρυτανεύσῃ τὸ πνεῦμα τῆς ὀλιγαρκείας καὶ ἡ λογικὴ τῆς ἐγκρατείας, φυγαδευθοῦν δὲ ἡ πλεονεξία, ἡ φιλαργυρία καὶ κάθε ἄλλη κακία « ***ὧν ἐξαιρεθέντων, οὐδὲν ἐκώλυεν ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ καὶ ἀταραξίᾳ ψυχῶν τὴν ζωὴν ἡμᾶς παραπέμπειν.*** »

† Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΕΛΑΙΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, προστᾶσα τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἑορτῆς τῆς Ἰνδίκτου, ἐπανῆλθεν αὐθημερὸν εἰς Χάλκην, ἔνθα καὶ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον παρέμεινεν ἐφησυχάζουσα ἐν τοῖς ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῆς Ἁγίας Τριάδος Πατριαρχικοῖς Διαμερίσμασιν. Ἐκ Χάλκης ἡ Α. Θ. Παναγιότης κατῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τῇ 15ῃ τοῦ μηνός, προκειμένου ἵνα προεδρεύσῃ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὴν κανονικὴν ἐκλογὴν τοῦ διὰ τὰς ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθοδόξους Καρπαθορρωσσικὰς Κοινότητας Βοηθοῦ Ἐπισκόπου τοῦ σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς, ὁριστικῶς δὲ ἐπέστρεψε τῇ 29ῃ τοῦ λήξαντος μηνός.

Ἑορτὴ τῆς Ἰνδίκτου.

Μετὰ τῆς εἰθισμένης ἱερᾶς μεγαλοπρεπείας ἑωρτάσθη καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἡ ἑορτὴ τῆς Ἰνδίκτου καὶ ηὐλογήθη ἡ ἔναρξις τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους (Ζ' Ἰνδικτιῶνος). Τῆς ἑορτῆς προέστη ἡ Α. Θ. Παναγιότης, χοροστατήσασα ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ κατά τε τὸν Ἑσπερινὸν καὶ κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν, ἐν ταύτῃ συγχοροστατησάντων Αὐτῇ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν: Δέρκων, Προύσης, Πριγκηπονήσων, Σάρδεων, Ἴμβρου καὶ Τενέδου, Θεοδωρουπόλεως, Εἰρηνουπόλεως, Χριστουπόλεως, Λαοδικείας καὶ Αἴνου. Τὴν θείαν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρίτης μετὰ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων. Μεταξὺ τοῦ συρρεύσαντος εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος διεκρίνοντο οἱ ἐξοχώτατοι Πρεσβευταὶ Ἑλλάδος κ. Ρ. Ραφαὴλ καὶ Ρουμανίας κ. Ἀλέξ. Τελεμάκ, ὁ Διευθύνων τὸ ἐνταῦθα Γενικὸν Προξενεῖον τῆς Ἑλλάδος ἐντιμότατος κ. Γ. Χριστοδούλου, ὁ ἐντιμότατος Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ρουμανίας κ. Ν. Λουκασίεβιτς μετὰ τῆς εὐγενεστάτης κ. Λουκασίεβιτς, οἱ Ὀφφικιάλοι τῆς Ἐκκλησίας, τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τῶν Πατριαρχείων, καὶ πολλοὶ ἔγκριτοι ὁμογενεῖς ἐκπρόσωποι τοῦ ἰατρικοῦ, καθηγητικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ σώματος.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας Λειτουργίας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, οἱ σεβ. Μητροπολῖται, οἱ ἐπίσημοι καὶ ὁ εὐσεβὴς λαὸς ἀνῆλθον ἐν πομπῇ, ψαλλόντων τῶν Πατριαρχικῶν Χορῶν, εἰς τὴν Αἴθουσαν τοῦ Μεγάλου Συνοδικοῦ, ὅπου καὶ ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς ὑπογραφῆς τῆς Πράξεως τῆς Ἰνδίκτου. Κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἱεροτελεστίαν τὴν Πρᾶξιν ἀνέγνω καὶ ἀκολούθως ὑπέγραψεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, συνυπέγραψαν δὲ κατὰ τάξιν ἅπαντες οἱ σεβ. Μητροπολῖται. Εἰς τὴν παρατεθεῖσαν κατὰ τὴν μεσημβρίαν Πατριαρχικὴν Τράπεζαν παρεκάθησαν οἱ σεβ. Μητροπολῖται, οἱ θεοφιλ. Ἐπίσκοποι, οἱ Ὀφφικιάλοι, τὸ Νομικὸν Συμβούλιον, ὁ Πατριαρχικὸς ἰατρὸς κ. Ν. Φερμάνογλου, ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος καὶ ὁ πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ὀνομαστήρια.

—Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἑώρτασε τὴν ἑορτὴν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ὁ σεβ. Μητροπολίτης Δέρκων κ. Ἰωακεὶμ (9 τοῦ μ.). Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, διαβιβάσασα αὐθημερὸν τῇ Α. Σεβασμιότητι διὰ τοῦ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Ἀδαμαντίου τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς Αὐτῆς, ἐπεσκέφθη καὶ αὐτοπροσώπως αὐτὴν ἅμα τῇ ἐκ Χάλκης ἐπανόδῳ Αὐτῆς.

—Τοῖς ἑορτάσασιν ὡσαύτως κατὰ τὸν παρόντα μῆνα σεβ. Μητροπολίταις: Ξάνθης, Χίου, Διδυμοτείχου, Κοζάνης

καὶ Ἀλεξανδρουπόλεως (9 τοῦ μ.) ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ Γραμμάτων Αὐτῆς.

— Τὸν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ἐντίμου Νομικοῦ Συμβουλίου τῶν Πατριαρχείων ἐντιμότατον κ. Κυριακὸν Γκιώκαν ἐπεσκέφθη ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ (29 τοῦ μ.), διαβιβάζων τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Πατριαρχικαὶ εὐχαί.

— Τῇ 6ῃ τοῦ μηνός, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Γενεθλίων τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως τῆς Γιουγοσλαυΐας Πέτρου τοῦ Β΄, παρακλήσει τοῦ Ἐντίμου Γενικοῦ Προξενείου τῆς Γιουγοσλαυΐας, ἐτελέσθη ἐπίσημος Δοξολογία ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος Σταυροδρομίου προεξάρχοντος τοῦ Ἀρχιερατικῶς Προϊσταμενεύοντος Σταυροδρομίου σεβ. Μητροπολίτου Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντίνου, συμμετέχοντος δὲ τοῦ ἐνταῦθα Σέρβου Πρωθιερέως κ. Πέτρου Χαϊδούκοβιτς. Κατ' αὐτὴν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ Παναγιότητος παρέστη ὁ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος μετὰ τοῦ Ἄρχοντος Μ. Διερμηνέως κ. Σπ. Κωνσταντινίδου, διαβιβάσας τὰς συγχαρητηρίους Αὐτῆς εὐχὰς τῷ ἀναπληροῦντι τὸν ἀπουσιάζοντα ἐπ' ἀδείᾳ Γ. Πρόξενον Προξένῳ τῆς Γιουγοσλαυΐας κ. Βέσνιτς.

— Τὸν ἐκ τοῦ ἐπ' ἀδείᾳ ταξιδίου αὐτοῦ ἐπανελθόντα ἐντιμότατον Γενικὸν Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα κ. Λ. Γάφον ἐπεσκέφθη, διαβιβάζων τὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος

Πατριαρχικὸς Ναός.

— Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐχοροστάτησεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Δωρόθεος.

— Κατὰ τὰς λοιπὰς Κυριακὰς — ἐκτὸς τῆς 18ης τοῦ μηνός, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ χειροτονία τοῦ θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀγαθονικείας κ. Ὀρέστου— καὶ ἑορτὰς τοῦ μηνός, τακτικῶς ἐχοροστάτησεν ἐν αὐτῷ ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Πατριαρχικὸν Παρεκκλήσιον.

— Τῇ 20ῇ τοῦ μηνός, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Εὐσταθίου, σεπτῇ ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐτελέσθη ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου ἡ καθιερωμένη λειτουργία μετὰ ἰδιαιτέρου ἐν τέλει Τρισαγίου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Ἱδρυτοῦ τοῦ Παρεκκλησίου Εὐσταθίου Εὐγενίδου.

Μνημόσυνον τεσσαρακονθήμερον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Μαρωνείας Ἀνθίμου ἐτελέσθη, προνοίᾳ τοῦ ἐνταῦθα ἀδελφοῦ αὐτοῦ κ. Ἀλ. Σαρίδου, ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Θείας Μεταμορφώσεως ἐν Σισλὶ τῇ Κυριακῇ 25 Σεπτεμβρίου. Τούτου προεξῆρχον, ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, οἱ σεβ. Μητροπολῖται Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντῖνος, Λαοδικείας κ. Δωρόθεος καὶ Αἴνου κ. Γερμανός, ἀπὸ μέρους δὲ Αὐτῆς παρέστη ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος.

Κανονικαὶ ἄδειαι.

— Τυχὼν κανονικῆς ἀδείας ἀνεχώρησεν εἰς Ἑλλάδα τῇ 7ῃ τοῦ μηνὸς πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὁ σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Ἰάκωβος. Τὴν Α. Σεβασμιότητα ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος προέπεμψεν ὁ πανοσιολογ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Γρηγόριος.

— Ἐπανέκαμψαν ἐξ Ἑλλάδος οἱ σεβ.

Μητροπολῖται Χαλκηδόνος κ. Μάξιμος τῇ 23ῃ, Ἡλιουπόλεως κ. Γεννάδιος τῇ 22ᾳ καὶ Φιλαδελφείας κ. Αἰμιλιανὸς τῇ 29ῃ τοῦ μηνός. Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὑπεδέχθησαν ἀπὸ τοῦ ἀτμοπλοίου τὸν σεβ. Μητροπολίτην Χαλκηδόνος ὁ πανοσιολογ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμ. κ. Κύριλλος καὶ τοὺς σεβ. Μητροπολίτας Ἡλιουπόλεως καὶ Φιλαδελφείας ὁ πανοσιολογ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Γρηγόριος.

Ἀφίξεις.

—Παρεπιδημεῖ ἐνταῦθα, ἀφιχθεὶς τῇ 23ῃ τοῦ μηνός, ὁ σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος. Ἡ Α. Σεβασμιότης ἐγένετο δεκτὴ παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἐν Χάλκῃ τῇ 24ῃ τοῦ μηνός. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀντεπεσκέφθη τὴν Α. Σεβασμιότητα τῇ ἐπαύριον ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κρημνοῦ ἐν Χάλκῃ.

—Ἀφιχθέντες τῇ 21 τοῦ μηνὸς παρέμειναν ἐνταῦθα ἐπὶ δεκαπενθήμερον, φιλοξενηθέντες ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ὁ Παρασκευοφύλαξ τοῦ Παναγίου Τάφου πανοσιολ. ἀρχιμανδρ. κ. Ἰωάννης καὶ ὁ ἐκ τῶν Ἁγιοταφιτῶν μοναχῶν κ. Μητροφάνης.

Ἐπισκέψεις.

Ἐγένοντο δεκτοὶ παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι καὶ ὑπέβαλον τὰ σέβη αὐτῶν: ὁ ἐντιμότατος Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ρουμανίας ἐνταῦθα κ. Ν. Λουκασίεβιτς μετὰ τῆς κυρίας Ν. Λουκασίεβιτς καὶ τῆς εὐγενεστάτης μητρὸς αὐτῆς ἐπὶ τῇ ἐπ' ἀδείᾳ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀναχωρήσει αὐτοῦ — ὁ ἐντιμότατος Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα κ. Λ. Γάφος, ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ ἐκ τοῦ ἐπ' ἀδείᾳ ταξιδίου αὐτοῦ, — ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Γ. Χριστοδούλου, — οἱ ἐν τῷ ἐνταῦθα συγκληθέντι Διαβαλκανικῷ Ἰατρικῷ Συνεδρίῳ Ἕλληνες Ἀντιπρόσωποι ἰατροὶ καὶ καθηγηταὶ κ.κ. Μπένσης, Σκαραμαγκᾶς, Μιχαηλίδης καὶ Γούτας,— ὁ Παρασκευοφύλαξ τοῦ Παναγίου Τάφου πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἰωάννης μετὰ τοῦ Ἁγιοταφίτου μοναχοῦ Μητροφάνους, — καὶ ὁ ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἐγκρίτων ἰατρῶν κ. Β. Κῶνος, ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβροῦ αὐτοῦ κ. Μητσοπούλου, Διευθυντοῦ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Κοινωνικῆς Προνοίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῇ ἐντεῦθεν ἀναχωρήσει αὐτῶν.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Οἱ ἐν Ἀμερικῇ Καρπαθορρῶσσοι

Οἱ ἐν Ἀμερικῇ Οὐνῖται Καρπαθορρῶσσοι, τελοῦντες ὑπὸ τὸν Οὐνίτην Ἐπίσκοπον Τακάς, ἀπὸ ὀκταετίας ἤδη ἤρξαντο δυσανασχετοῦντες κατὰ τῶν πιεστικῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα ἐλάμβανεν ἡ Παπικὴ Εκκλησία πρὸς κατάπνιξιν τῶν ἰδίων αὐτῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων καὶ τῶν προσφιλῶν αὐτοῖς ἱστορικῶν ἰδιαιτέρων παραδόσεων αὐτῶν, καὶ δραστηρίως κινούμενοι πρὸς ἀπόσχισιν ἀπὸ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπάνοδον εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὴν ὑπάτην πνευματικὴν καὶ κανονικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἡ ὡς ἄνω κίνησις, εὑροῦσα ἀπήχησιν ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ἑβδομήκοντα πέντε χιλιάδων χριστιανῶν Καρπαθορρώσσων, κατέληξεν εἰς τὴν ἐν Πίτσβουργ κατὰ Νοέμβριον μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους συγκροτηθεῖσαν Γενικὴν Κληρικολαϊκὴν Συνέλευσιν, ἐν ᾗ ἐνεκρίθη παμψηφεὶ ὑπὸ τῶν συμμετασχουσῶν αὐτῆς δι' ἀντιπροσώπων αὐτῶν 59 Κοινοτήτων ὅπως:

α) ἀποχωρισθῶσιν ἀπὸ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, β) ἐπανέλθωσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, προσχωροῦντες ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ γ) ἀποκτήσωσιν Ἐπίσκοπον διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς αὐτῶν ἀνάγκας, ὑποδειχθέντος ὡς τοιούτου τοῦ ἐπὶ 32 ἔτη ἐν μέσῳ αὐτῶν ὑπηρετήσαντος μεμορφωμένου καὶ πεπειραμένου πρεσβυτέρου κ. Ὀρέστου Τσορνόκ.

Ἀνατεθέντος οὕτω ὑπὸ τῆς εἰρημένης Συνελεύσεως τῷ εἰρημένῳ πρεσβυτέρῳ, ὡς ἀδμινιστράτορι τοῦ Κονσιστορίου αὐτῶν, ἵνα διενεργήσῃ τὰς περαιτέρω ἀπαιτουμένας διατυπώσεις πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ πόθου τῆς προσελεύσεως αὐτῶν εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, ἦλθεν οὗτος εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου κ. Ἀθηναγόρου καὶ ὑπέβαλεν αὐτῷ σχετικὴν αἴτησιν, ἐπισυνάψας καὶ ἀντίγραφα τῶν πρακτικῶν τῆς Συνελεύσεως τοῦ Πίτσβουργ.

Ἡ Α. Σεβασμιότης, μελετήσασα ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τὸ ζήτημα, διεβίβασε τῇ Ἐκκλησίᾳ τήν τε αἴτησιν καὶ τὰ λοιπὰ σχετικὰ ἔγγραφα, συνοδεύσασα ταῦτα δι᾿ ἰδιαιτέρας ἐκθέσεως, ἐν ᾗ, ἀναλύουσα τὸ ὅλον ζήτημα καὶ τονίζουσα ἰδιαιτέρως τὸ σημεῖον τῆς ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ συνειδήσεως καὶ ἐν ἐσωτερικῇ πεποιθήσει προσελεύσεως τῶν εἰρημένων εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, ὑπέβαλλε τὴν γνώμην περὶ ἀποδοχῆς αὐτῶν εὐμενῶς εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ συγκαταριθμήσεως καὶ αὐτῶν μεταξὺ τοῦ εὐσεβοῦς ποιμνίου τοῦ Ἁγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἰδιαιτέρα ἀντιπροσωπεία, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ πρεσβυτέρου Ὀρέστου Τσορνόκ, τοῦ πρεσβυτέρου Ἰωσὴφ Μιχάλη καὶ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Κονσιστορίου κ. Ἰωάννου Ὀνόφρεϋ, ἀφίκετο ἐξ Ἀμερικῆς ἐνταῦθα, ἀρχομένου τοῦ μηνός, ἵνα καὶ προφορικῶς παράσχῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ σχετικὰς πληροφορίας.

Μελετηθέντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ ζητήματος ἐν ἐπανειλημμέναις συνεδριάσεσι τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου μετὰ χαρᾶς καὶ ἐν ἀγάπῃ ἀναλόγῳ πρὸς τὴν σημασίαν τοῦ γεγονότος, ἐνεκρίθη ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 13 Σεπτεμβρίου, ἐπευλογούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἡ ἀποδοχὴ τῆς διὰ τοῦ σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἀθηναγόρου διαβιβασθείσης τῇ Ἐκκλησίᾳ αἰτήσεως τῶν ὡς ἄνω 59 Καρπαθορρωσσικῶν Κοινοτήτων καὶ ἡ συγκαταρίθμησις αὐτῶν μεταξὺ τοῦ ὀρθοδόξου καὶ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ ὑποκειμένου ποιμνίου, ἀποδεκτῆς ἅμα γενομένης καὶ τῆς περὶ παροχῆς αὐτοῖς Ἐπισκόπου, ὡς βοηθοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς, διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀνάγκας αὐτῶν, παρακλήσεως αὐτῶν.

Ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἀκολούθως κατανυκτικῇ τελετῇ, διεξαχθείσῃ τῇ 14ῃ Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, προεξάρχοντος τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Σάρδεων κ. Γερμα-

νοῦ, ἐγένετο ἡ εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν προσέλευσις τοῦ πρεσβυτέρου κ. Ὀρέστου Τσορνόκ καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν Κοινοτήτων, τοῦ πρεσβυτέρου τούτου ὑπογράψαντος καὶ ἀπὸ μέρους αὐτῶν σχετικὴν ὁμολογίαν ὀρθοδόξου πίστεως.

Ληξάντων οὕτω τῶν προκαταρκτικῶν σταδίων, ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 16 Σεπτεμβρίου, εἰσηγουμένης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, προεβλήθησαν ὑποψήφιοι διὰ τὴν ἐκλογὴν Ἐπισκόπου διὰ τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν ὀρθοδόξων ἤδη Καρπαθορρώσσων τῆς Ἀμερικῆς, ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Ἀγαθονικείας ὁ πρεσβύτερος Ὀρέστης Τσορνόκ, ὁ Μ. Ἀρχιμανδρίτης Καλλίνικος καὶ ὁ Μ. Κατηχητὴς Γεράσιμος.

Γενομένων δ' ἀκολούθως κανονικῶν ψήφων ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, Ἐπίσκοπος τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Ἀγαθονικείας ἐξελέγη παμψηφεὶ ὁ πρεσβύτερος Ὀρέστης Τσορνόκ.

Τὸν ἐψηφισμένον ὡς ἄνω Ἐπίσκοπον, κληθέντα καὶ παραστάντα ἐπὶ Συνόδου διὰ τὸ Μέγα Μήνυμα, προσεφώνησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης δι' ὡραίας καὶ μεστῆς πατρικῆς στοργῆς καὶ ἀγάπης προσλαλιᾶς εἰς ἣν ἀπήντησεν ἡ Α. Θεοφιλία, εὐχαριστήσασα ἐν βαθείᾳ συγκινήσει. Ἥ τε προσφώνησις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ ἡ ἀπάντησις τῆς Α. Θεοφιλίας καταχωρίζονται κατωτέρω.

Ὁρισθείσης ἐν συνεχείᾳ τῆς Κυριακῆς, 18 τοῦ μηνός, ὡς ἡμέρας τελέσεως τῆς χειροτονίας τοῦ ἐψηφισμένου Ἐπισκόπου Ἀγαθονικείας, ἐγένετο αὕτη ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἐν συρροῇ πυκνοῦ ἐκκλησιάσματος ὑπὸ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Σάρδεων κ. Γερμανοῦ, Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντίνου καὶ Λαοδικείας κ. Δωροθέου.

Ἡ ἐκλογὴ καὶ ἡ χειροτονία τοῦ εἰρημένου ἀνηγγέλθησαν τηλεγραφικῶς αὐθημερὸν τῷ τε σεβ. Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀμερικῆς καὶ τοῖς ἐκεῖ Καρπαθορρώσσοις.

Ἡ Α. Θεοφιλία καὶ οἱ συνοδοὶ αὐτοῦ καταστεφθέντες διὰ τῶν εὐχῶν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἁγίων Συνοδικῶν καὶ ἀποκομίζοντες τὴν συγκίνησιν τῶν περὶ αὐτοὺς ἐν τῷ σεπτῷ τῆς Ὀρθοδοξίας Κέντρῳ γενομένων, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν πρὸς αὐτοὺς βαθεῖαν ὑπὸ πάντων ἀγάπην κατὰ τὴν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις φιλοξενίαν, ἀνεχώρησαν τὴν 19ην τοῦ μηνὸς σιδηροδρομικῶς δι' Εὐρώπης κατευθυνόμενοι εἰς Ἀμερικήν.

Ἐπὶ τῷ σημαντικῷ καὶ ἱστορικῷ τούτῳ γεγονότι διά τε τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν γενικῶς καὶ διὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἰδικῶς, ἡ « Ὀρθοδοξία » χαίρουσα εὔχεται τοῖς ὡς ἄνω ἐκ τῆς Οὐνίας ἐπιστρέψασι Καρπαθορρώσσοις ὅπως τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ παραμείνωσιν ἑδραῖοι ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, καρποφοροῦντες ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς πρὸς δόξαν τοῦ οὐρανίου τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορος.

Θεοφιλέστατε ἐψηφισμένε ἅγιε Ἀγαθονικείας,

Ἡ Ἐκκλησία ἀφ' ἱκανοῦ χρόνου εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ὑμέτερον ζήτημα τῶν Καρπαθορρώσσων τῶν ἐπιθυμούντων ἵνα ἐπιστρέψωσιν ἐκ τῆς Οὐνίας εἰς τὴν πατρῴαν ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ ἐμελέτα αὐτό ἐπισταμένως καὶ μετὰ προσοχῆς, μετὰ μητρικῆς ἀγάπης ἐνδιαφερομένη διὰ τὸν πόθον εὐσεβῶν τέκνων, ὅπως ἐνσωματωθῶσι μετὰ τοῦ ποιμνίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐξάρτησιν τοῦ Ἱερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἀθηναγόρου. Σταθμίσασα δὲ καλῶς ἅπαντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰ τῆς ἐπιστροφῆς καὶ τὰ μετέπειτα, ἔκρινε καλὸν καὶ σύμφορον ἵνα, μετὰ τὴν ἀποδοχὴν αὐτῶν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑπάρχῃ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν κατάλληλον πρόσωπον, ὅπως ἐπισκοπῇ καὶ κατευθύνῃ τὰ κατ' αὐτοὺς εἰς καταρτισμὸν πιστεως καὶ εὐσεβείας. Καὶ λοιπόν, προβληθείσης ἐν τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἐκλογῆς ἐπισκόπου διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐκ τῆς Οὐνίας εἰς τὴν Ἁγίαν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐπιστρεψάντων Καρπαθορρώσσων ἐν Ἀμερικῇ, ἐν τῇ ἰδιότητι βοηθοῦ ἐπισκόπου τοῦ ὑμετέρου ἐν Ἀμερικῇ Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἀθηναγόρου, καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἐξελέγη ἡ ὑμετέρα Θεοφιλία Ἐπίσκοπος ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Ἀγαθονικείας.

Τοῦτο ἀγγέλλοντες τῇ ὑμετέρᾳ Θεοφιλίᾳ συγχαίρομεν αὐτῇ καὶ εὐχόμεθα ὅπως τῇ ἀπὸ Θεοῦ ἐνισχύσει ἀποδειχθῇ ἀξία τῆς κλήσεως αὐτῆς. Συγχαίροντες ὡσαύτως αὐτῇ καὶ διὰ τούς κόπους οὓς κατέβαλε, πρωτοστατήσασα ἐν τῇ γενομένῃ κινήσει πρὸς ἐπιστροφὴν εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, δηλοῦμεν αὐτῇ ὅτι τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐστὶ λίαν σημαντικὸν καὶ ἐγένετο ὑπόθεσις βαθείας χαρᾶς διὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὑποδεχθὲν ὑμᾶς, ἐπιστρέφοντας ἐκ τῆς πλάνης, ἀνοικταῖς ἀγκάλαις καὶ ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς. Ἤδη ὁ καιρός ἐστιν εὐπρόσδεκτος καὶ ἡ σωτηρία τελειοῦται, διότι μέχρι σήμερον ἦτε θνήσκοντες, νῦν δέ, ἐπὶ τῇ ἐπιστροφῇ ὑμῶν, ζῆτε ἐν Χριστῷ. Ἐφ' ᾧ καὶ χαίρει καὶ ἀγαλλιᾶται ἡ Ἐκκλησία, σκιρτᾷ δὲ καὶ εὐφραίνεται καὶ τὸ ἐν Ἀμερικῇ εὐλαβὲς ποίμνιον. Τὸ γεγονὸς τοῦτο τῆς ἐπιστροφῆς ὑμῶν, συνάπτον τὸ παρελθὸν πρὸς τὸ παρὸν καὶ ἀποβαῖνον συνέχεια τοῦ κηρύγματος τῶν ἱεραποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, οἵτινες τὸ πρῶτον ἐφώτισαν ὑμᾶς διὰ τοῦ φωτὸς τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, θὰ ἀναγραφῇ χρυσοῖς γράμμασιν ἐν ταῖς σελίσι τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ παρόντος.

Οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἡ ὑμετέρα Θεοφιλία ἀποβήσεται ἐν τῇ διακονίᾳ αὐτῆς ἐν μέσῳ τῶν ὁμοεθνῶν αὐτῆς ἐν Ἀμερικῇ ἀληθὴς ἱεραπόστολος. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ οὕτως εὐλογήσας γενέσθαι, ἡ δὲ χάρις αὐτοῦ εἴη εἰς στηριγμὸν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς ὑμετέρας Θεοφιλίας καὶ πάντων.

***

Παναγιώτατε Δέσποτα

Μετὰ βαθείας συγκινήσεως ἐνωτίζομαι ἐκ τοῦ στόματος τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης καὶ Προσκυνητῆς μοι Παναγιότητος τὸ ἄγγελμα τῆς εἰς Ἐπίσκοπον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Ἀγαθονικείας ἐκλογῆς μου. Προσάγω ἐπὶ τούτῳ τὴν ἐμὴν υἱικὴν εὐγνωμοσύνην πρῶτον μὲν τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι, τῷ δεξιῷ οἰακοστρόφῳ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ φιλοστόργῳ Πατρὶ καὶ Δεσπότῃ ἡμῶν, εἶτα δὲ τοῖς σεβασμιωτάτοις Ἁγίοις Συνοδικοῖς ἐπὶ τῇ ἐπιδαψιλευθείσῃ μοι χάριτι.

Ἥδιστα ἐπιλαμβάνομαι τῆς εὐκαιρίας, ἣν παρέχει μοι ἡ ἐπίσημος αὕτη στιγ-

μή, ὅπως ἐκφράσω καὶ ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Θεοτιμήτου Κορυφῆς τὴν εἰλικρινῆ χαρὰν ἐμοῦ τε καὶ τῶν Καρπαθορρωσσικῶν Κοινοτήτων τῆς Ἀμερικῆς ἐπὶ τῇ ἐπιστροφῇ καὶ εὐμενεῖ ἀποδοχῇ ἡμῶν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἁγιωτάτης Ὀρθοδόξου Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἐν τέλει, ἅπαξ ἔτι ὁμολογῶν τὴν καλὴν ὁμολογίαν δηλῶ, ὅτι πάσῃ δυνάμει θὰ προσπαθήσω ἵνα ἐνισχυθῇ ἡ ὀρθόδοξος πίστις παρὰ τῷ ἡμετέρῳ λαῷ, ἑπόμενος κατὰ πάντα τῷ ἐμῷ κανονικῷ Κυριάρχῃ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀμερικῆς κ. Ἀθηναγόρᾳ καὶ ταῖς ἀποφάσεσι τοῦ Ἁγιωτάτου τούτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

***

— Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἐπιβραβεύουσα τὴν ἰδιαιτέραν συμβολήν, τὴν ἐν τῷ ζητήματι τῆς εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐπανόδου τῶν διαληφθέντων ἐν Ἀμερικῇ Καρπαθορρώσσων παρασχεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου κ. Ἰωσὴφ Μιχάλη, ἀπένειμεν αὐτῷ τὸ ὀφφίκιον τοῦ ***Πρωτοπρεσβυτέρου τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας***. Ἡ εἰς τὸ ὀφφίκιον τοῦτο χειροθεσία τοῦ εἰρημένου ἐγένετο, σεπτῇ Πατριαρχικῇ ἐντολῇ, κατὰ τὸ πέρας τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω θείας λειτουργίας, ὑπὸ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Σάρδεων κ. Γερμανοῦ.

— Τὴν εὐαρέσκειαν Αὐτῆς ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξέφρασε καὶ τῷ κ. Ἰωάννῃ Ὀνόφρεϋ διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Πιττακίου.

***

Ἐπὶ ταῖς καταβληθείσαις ὑπὸ τοῦ σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἀθηναγόρου μετὰ εὐαγγελικοῦ ζήλου καὶ ἀγαστῆς προφροσύνης προσπαθείαις πρὸς τὴν τακτικὴν καὶ προσήκουσαν τοῦ ὡς ἄνω ζητήματος τῶν Καρπαθορρώσσων κατεύθυνσιν, ἐξεφράσθησαν αὐτῷ, ἐξ ἀποφάσεως συνοδικῆς, διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος, αἱ εὐχαριστίαι καὶ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

***

Συνοδικαὶ Συνεδρίαι.

Τοῦ Α΄ τῇ τάξει σεβ. Μητροπολίτου Χαλκηδόνος κ. Μαξίμου ἀναχωρήσαντος καὶ εὑρισκομένου ἐν Ἑλλάδι, προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τῶν συνεδριῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 6,13 καὶ 22 τοῦ μηνὸς προήδρευσεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Δέρκων κ. Ἰωακείμ.

Ἱερὰ Μητρόπολις Πριγκηπονήσων.

Ἐξ ἀποφάσεως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐγένετο τῇ 25ῃ τοῦ μηνὸς ὑπὸ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Πριγκηπονήσων κ. Θωμᾶ ἐν τῷ ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου ἐν Πριγκήπῳ ἡ εἰς πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ ἀρχιδιακόνου καὶ ἱεροκήρυκος τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως κ. Εἰρηναίου Ἀγγελίδου, ἀναλαβόντος ὑπηρεσίαν ἱερατικὴν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀμερικῆς.

Ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ χειροτονήσας Ἀρχιερεὺς προεχειρίσατο τὸν εἰρημένον ἱερέα εἰς πρωτοπρεσβύτερον τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἱερὰ Μητρόπολις Θυατείρων.

Ὁ σεβ. Μητροπολίτης Θυατείρων κ. Γερμανὸς δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ἐγνώρισε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ κατὰ τὴν ποιμαντορικὴν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν πρὸς τὴν Κοινότητα Μελίτης, διὰ μακρῶν περιγράψας τὴν ἐνεστῶσαν θρησκευτικὴν καὶ πνευματικὴν κατάστασιν τῆς Κοινότητος ταύτης καὶ ἐπαινέσας τὴν ἐν τῇ πατρῴᾳ πίστει ἀφοσίωσιν τῶν εὐσεβῶν μελῶν αὐτῆς

Διὰ σεπτῶν Πατριαρχικῶν Γραμμάτων ἐξεφράσθη ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας τῇ Α. Σεβασμιότητι ἐπὶ τῇ ἐπιδεικνυομένῃ ζηλωτῇ πάντοτε καὶ ἀκαμάτῳ ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου αὐτῆς μερίμνῃ καὶ αἱ εὐχαὶ αὐτῆς τῇ Κοινότητι Μελίτης ὑπὲρ τῆς ἐν πᾶσι προαγωγῆς αὐτῆς

—Ἐπὶ σχετικῇ αἰτήσει τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Θυατείρων παρεσχέθη αὐτῷ ποσότης Ἁγίου Μύρου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ.

Ἅγιον Ὄρος.

Παρεσχέθη κανονικὴ ἄδεια πρὸς μετάβασιν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος τῷ σεβ. Ἀρχιεπισκόπῳ Χαρμπὶν κ. Μελετίῳ καὶ τοῖς συνοδοῖς αὐτοῦ πρωτοπρεσβυτέροις Ἀριστάρχῳ Πανομάρε, Συμεὼν Νοβοσίτσεφ καὶ Νικολάῳ Πανομαριώφ.

Ἡ ἑκατονταετία τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Διὰ γράμματος αὐτῆς ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἐγνώρισε καὶ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατρειαρχείῳ τὴν συμπλήρωσιν κατὰ τὸ παρελθὸν 1937 ἔτος ἑκατονταετίας ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς καὶ τὸν διοργανούμενον πανηγυρικὸν τῇ 23 Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. τοῦ ἐπισήμου τούτου γεγονότος ἑορτασμόν, καὶ ἐξητήσατο ἐπὶ τούτῳ τὰς εὐχὰς καὶ τὴν εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἵνα κατὰ τὸν ὡς ἄνω ἑορτασμὸν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀντιπροσωπεύσῃ ὁ ἐν Ἀθήναις Πατριαρχικὸς ἀντιπρόσωπος σεβ. Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος κ. Χρύσανθος, διαβιβάζων τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τιμητικὴ διάκρισις.

Ἐν σεμνῇ καὶ ἐπιβλητικῇ τελετῇ ἀπενεμήθη ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀξφόρδης κατ' Ἰούλιον μῆνα τοῦ παρόντος ἔτους ὁ τίτλος τοῦ ***Διδάκτορος τῆς Θεολογίας***, τιμῆς ἕνεκεν, τῷ ἐλλογιμωτάτῳ κ. Ἀμίλκᾳ Ἀλιβιζάτῳ, Καθηγητῇ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποιμαντικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ νέος νόμος περὶ προσόντων καὶ ἀποδοχῶν τῶν ἱερέων.

Ἐδημοσιεύθη ἐν Ἑλλάδι, ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως ὁ ἀναγκαστικὸς νόμος «περὶ ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων».

Διὰ τοῦ νόμου τούτου καθορίζεται ὁ τρόπος τῆς διοικήσεως καὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐνοριακῶν ναῶν. Τὴν διαχείρισιν αὐτῶν ἀσκεῖ ἐκκλησιαστικὸν συμβούλιον ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ ἐφημερίου καὶ πέντε λαϊκῶν μελῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ δύο ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν ἐνοριτῶν, τὰ δύο διορίζονται ὑπό τοῦ μητροπολιτικοῦ συμβουλίου καὶ τὸ ἓν ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου, ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἢ ὑπὸ σύνταξιν.

Διὰ τοῦ νόμου καθορίζεται ἐπίσης ὁ τρόπος τῆς ἀνεγέρσεως ναῶν καὶ ἐκτελέσεως ἐκκλησιαστικῶν ἔργων. Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν καλλιτεχνικῶν ἔργων ἀπαιτεῖται ἔγκρισις ἐπιτροπῆς ἐκ καλλιτεχνῶν. Ἡ εἰσαγωγὴ εἰκόνων εἰς τοὺς ναοὺς ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ οἰκείου μητροπολίτου ἀπαγορεύεται.

Προκειμένου περὶ τῶν ***προσόντων τῶν ἐφημερίων*** ὁ νόμος ἐντέλλεται ἵνα ὡς ἐφημέριοι διορίζωνται εἰς πόλεις πληθυσμοῦ ἄνω τῶν 40 χιλιάδων κατοίκων πτυχιοῦχοι τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἢ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης ἢ ἑτέρας ὁμοιοβάθμου ἢ καὶ χειροτονημένοι τοιοῦτοι οἱασδήποτε πανεπιστημιακῆς σχολῆς. Εἰς πόλεις μὲ πληθυσμὸν μέχρι 40 χιλιάδων τριτοετεῖς τοὐλάχιστον φοιτηταὶ τῆς Θεολογίας ἢ ἄλλης σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, οἱ πτυχιοῦχοι τῆς Ριζαρείου Σχολῆς ἢ τῶν πενταταξίων ἱερατικῶν σχολῶν ἢ οἱ ὑπηρετοῦντες ὡς τοποτηρηταὶ ἢ πρωτοσύγκελλοι μητροπόλεων ὑπὲρ τὴν δεκαετίαν. Εἰς κωμοπόλεις μέχρι 3 χιλιάδων κατοίκων ἀπόφοιτοι τῶν λοιπῶν ἱερατικῶν σχολῶν ἢ δημοδιδάσκαλοι ἢ ἀπόφοιτοι γυμνασίων. Εἰς κώμας ἐχούσας πληθυσμὸν μέχρι 2 χιλιάδων οἱ ἔχοντες ἀπολυτήριον τῆς προπαρασκευαστικῆς σχολῆς τοῦ Ὀρφανοτροφείου Βουλιαγμένης ἢ τῶν ὁμοιοβάθμων σχολῶν ἢ σχολαρχείου ἢ ἡμιγυμνασίου ἢ ἐνδεικτικὸν β΄ τάξεως ἑξαταξίου γυμνασίου ἢ δ΄ ὀκταταξίου γυμνασίου ἢ προγυμνασίου ἢ ἀπολυτήριον ἀστικοῦ σχολείου, ἐκ δὲ τῶν ἤδη κεχειροτονημένων οἱ ἔχοντες καὶ κατώτερα προσόντα.

Ἡ ἀνακήρυξις ἱερομονάχων ὡς ἐφημερίων ἀπαγορεύεται.

Ἐφημέριος *παύεται ἂν ἐπιβληθῇ αὐτῷ* ποινὴ ἀργίας ἀνωτέρα τοῦ ἔτους, ἂν καταστῇ ἀνίκανος, ἂν ἐγκαταλείψῃ τὴν θέσιν του ἄνω τοῦ μηνὸς ἀδικαιολογήτως, καί, τέλος, ὅταν ὑπερβῇ τὸ 75ον ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Ἡ μισθοδοσία τῶν ἱερέων κανονίζεται ὡς ἑξῆς: Οἱ τῆς πρώτης κατηγορίας λαμβάνουν μισθὸν εἰσηγητοῦ ἢ τμηματάρχου β΄ ἢ α΄ τάξεως, τῆς β΄ κατηγορίας γραμματέως β΄ ἢ α΄ τάξεως, τῆς γ΄ κατηγορίας ἀκολούθου ἢ γραμματέως β΄ τάξεως, καὶ οἱ τῆς δ΄ κατηγορίας γραφέως β΄ ἢ α΄ τάξεως. Ὅσοι ἐκ τῶν ἱερέων εἶναι καὶ ἐκπαιδευτικοὶ λαμβάνουν τὰ 2/3 τοῦ ἀνωτέρου μισθοῦ.

Οἱ τακτικῶς καὶ εὐδοκίμως κηρύττοντες ἀπὸ πενταετίας τὸν θεῖον λόγον, ἔχοντες 15ετῆ τοὐλάχιστον ὑπηρεσίαν ἐφημέριοι λαμβάνουν προσαύξησιν τοῦ μισθοῦ 30%.

Ἱεροκήρυκες ναῶν διορίζονται πτυχιοῦχοι τῆς Θεολογίας καὶ μισθοδοτοῦνται ὑπὸ τοῦ ταμείου τοῦ ναοῦ.

Οἱ Ἱεροδιάκονοι δέον νὰ ἔχωσι τὰ αὐτὰ προσόντα πρὸς τοὺς ἐφημερίους.

Ὁ νόμος καθορίζει ἐπίσης τὸν τρόπον τοῦ διορισμοῦ τῶν ψαλτῶν καὶ τῶν νεωκόρων. Ἰσχύει δὲ δι᾽ ὁλόκληρον τὴν Ἐπικράτειαν, πλὴν τῆς Ἑπτανήσου, εἰς τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἐπεκταθῇ ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ διὰ διατάγματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

«Τὸ Πετρίον τοῦ Κερατίου κόλπου» ὑπὸ Μ. Ι. Σ. Ν.

Ὁ ὑπὸ τὰ ἀρχικὰ γράμματα Μ Ι. Σ. Ν. γνωστὸς βυζαντινολόγος φίλος κ. Μιλτιάδης Νομίδης μᾶς ἔδωκε καὶ τρίτον δεῖγμα τῆς ἀκουράστου φιλοπονίας καὶ τοῦ ἀμεταπτώτου ζήλου του. Μετὰ «τὰ Μωσαϊκὰ τῆς Ἁγίας Σοφίας» καὶ τὴν «Ζωοδόχον Πηγὴν» πρὸ ὀλίγου τύποις ἐξέδωκε καὶ τὸ «Πετρίον τοῦ Κερατίου Κόλπου». Εἰς τὸ τέλος τῆς μελέτης του ἐπισυνῆψε καὶ δύο χρησίμους τοπογραφικοὺς χάρτας, ἕνα γενικώτερον τοῦ βυζαντινοῦ τριγώνου καὶ ἕτερον εἰδικώτερον τοῦ Πετρίου καὶ τῶν πέριξ αὐτοῦ.

Ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει πρῶτον τὰ σχετικὰ πρὸς τὰ τείχη τοῦ Κερατίου Κόλπου, ἔπειτα τὴν ὀνομασίαν «τὰ Πετρία» τὴν ὁποίαν θεωρεῖ ἀκαθόριστον. Κατόπιν κάμνει λόγον περὶ τοῦ Διπλοφανάρου. «Εἰς τὴν γωνίαν τὴν σχηματιζομένην

διὰ τῆς συνοχῆς, γράφει, τῶν διπλῶν τειχῶν ἐσωτέρου καὶ ἐξωτέρου ὑπῆρχε μικρὰ πύλη « Τὸ Διπλοφάναρον ». Ἐκτὸς τῆς μικρᾶς πύλης τοῦ Διπλοφαναρίου ὑπῆρχε καὶ περιοχὴ ὁλόκληρος ὀνομαζομένη Διπλοφανάριον. Περὶ τούτου ἔγραψα εἰς τὸν δεύτερον τόμον τῆς Φωτιείου Βιβλιοθήκης μου. Καταχωρῶ δὲ καὶ ἐνταῦθα τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν περιοχὴν ἐκείνην λόγια τοῦ μακαρίτου Σκ. Βυζαντίου ὡς διασαφηνίζοντα πληρέστερον τὰ τοῦ Διπλοφανάρου. « Αἱ πρὸς τὸν κόλπον καταλήγουσαι ὑπώρειαι τοῦ πέμπτου λόφου περικλείονται διὰ διπλοῦ ἄνευ πύργων τείχους, τοῦ μὲν ἐπ' αὐτῆς τῆς παραλίας, καλουμένου Στροβίλου, τοῦ δὲ ἐπὶ τῆς τοῦ λόφου κλιτύος· τὸ δὲ μεταξὺ τῶν τειχῶν τούτων διάστημα, εἶναι τὸ λεγόμενον Διπλοφάναρον, εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ὁποίου φέρουσιν ἔξωθεν μὲν δύο πύλαι ἡ τοῦ Πετρίου καὶ ἡ τοῦ Φαναρίου, ἔσωθεν δὲ τῆς πόλεως ἡ τοῦ Διπλοφαναρίου, ἥτις εἶναι ἤδη ἄθυρος » [1])

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Μ. Νομίδης ἐξετάζει τὴν αἰτίαν τῆς ἐπωνυμίας τῆς « Πύλης Φαναρίου ». Ἀποκρούει τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου γνώμην τῶν πολλῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν « ὠνομάσθη Φανάριον ἐκ φανοῦ τινος, ὅστις θὰ ἠνάπτετο αὐτόθι ». Παραδέχεται ὅτι ἐπὶ πολλῶν σημείων τοῦ Κερατίου κόλπου ἦσαν ἐστημένοι φανοί. Καταχωρεῖ μὲν περαιτέρω τὰ ὑπὸ τῶν Ἰσαμβὲρτ καὶ Γυλλίου γραφόμενα ἀναφορικῶς τῆς ὀνομασίας τοῦ Φαναρίου, καθ' ἃ « ἐπωνομάσθη οὕτω, διότι ἐπί τινος πολιορκίας ὠχυρώθη καιομέναις λαμπάσι », ἀλλὰ δὲν ἐκφράζεται σαφῶς ὁ συγγραφεὺς περὶ τῆς γνώμης τὴν ὁποίαν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο προτιμᾷ.

Περαιτέρω ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει περὶ τῆς πύλης τοῦ Πετρίου καὶ περὶ τῶν ναῶν καὶ μονῶν τῶν κειμένων εἰς τὰ Πετρία. Καταλήγων δὲ εἰς τοὺς τέσσαρας ναοὺς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοὺς εὑρισκομένους, κατ' αὐτόν, ἐν τῇ εἰρημένῃ περιοχῇ, λαμβάνει ἀφορμὴν ὅπως διὰ μακρῶν σχετικῶς ἐξετάσῃ τὰ ἀφορῶντα τοὺς τέσσαρας τούτους ναούς. Ἀναφέρει τὰς μαρτυρίας τῶν γνωστῶν περιηγητῶν καὶ συγγραφέων καὶ ἄλλας ἐμπεριεχομένας εἰς σημειώματα κωδίκων (Νομ. Συναγωγῆς) καὶ ἄλλων ἐγγράφων. Εἰδικῶς δὲ κάμνει μνείαν περὶ τοῦ ἐν Διπλοφαναρίῳ πατριαρχικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Καταχωρεῖ πρὸς τούτοις τὸ πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν ἔγγραφον τὸ ἐκδοθὲν ἐπὶ Π/χου Ραφαὴλ κατὰ τὸ 1603 καὶ ἀναφερόμενον εἰς τὸν εἰρημένον ναὸν καὶ διάφορα ἀντίγραφα ἀρχιερατικῶν καὶ πατριαρχικῶν ἐκλογῶν γενομένων ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ καταχωρουμένων ἐν τῇ Νομικῇ Συναγωγῇ τοῦ Δοσιθέου. Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ὁ συγγραφεὺς παρέλειψε νὰ ἀναφέρῃ ὅτι πρῶτος ὁ ἀείμνηστος Μηνᾶς Χαμουδόπουλος ἀπέδειξεν, ἐπὶ τῇ βάσει ὑπομνημάτων ἀρχιερατικῶν ἐκλογῶν τῆς Νομικῆς Συναγωγῆς, τὰ ὁποῖα ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν, ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον μετεφέρθη εἰς τὸ Διπλοφάναρον κατὰ τὸ 1601 ἢ καὶ ὀλίγον πρότερον [2]). Παρέλειψε ὡσαύτως νὰ ἀναφέρῃ καὶ ὅσα ὑπ' ἐμοῦ ἐγράφησαν περὶ τῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τιμωμένων καὶ ἐν τῇ περιοχῇ Φαναρίου καὶ τοῖς πέριξ εὑρισκομένων ναῶν. Περὶ τούτων καθὼς καὶ περὶ ἄλλων ναῶν ἔγραψα εἰς τοὺς δύο τόμους τῆς Φωτιείου Βιβλιοθήκης (Α. 6, 43, 45, 46, 53, 54, 55, 98, 99, 156, 226. Β. 37, 38, 134, 135) καὶ εἰς ἰδιαίτερον φυλλάδιον ἀνατυπωθὲν (1937) ἐκ τῆς « Ὀρθοδοξίας » καὶ ἐπιγραφόμενον « Σημειώσεις περί τινων ἐν Κωνσταντινου-

---

[1]) Σκ. Βυζαντίου « Κωνσταντινούπολις » Α σ. 562. Γενναδίου Ἀραμπατζόγλου, « Φωτίειος Βιβλιοθήκη » Β σ. 37.

[2]) « Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια » Β. σ. 779-781.

πόλει ναῶν καὶ ἰδίως τοῦ πατριαρχικοῦ μετὰ τὸ 1453» Οὐδὲν ἐπίσης ἀναφέρει ὁ φίλος συγγραφεὺς περὶ τοῦ τελευταίου ἔργου τοῦ Γερμανοῦ Βυζαντινολόγου M. Schneider «Byzanz» ὅπου ὄχι ὀλίγα γράφει περὶ τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς περιοχῆς περὶ τὴν ὁποίαν περιστρέφεται «Τὸ Πετρίον τοῦ Κερατίου κόλπου».

Προκειμένου ἰδίως περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Πύργου καταλήγει ὁ κ. Μ. Νομίδης εἰς ὅ καὶ ἐγὼ κατέληξα συμπέρασμα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπὸ τοῦ Κ. Ὑψηλάντου εἰς «τὰ Λείποντα μετὰ τὴν Ἅλωσιν» ἀναφερομένων καί τοῦ ἐπισήμου τουρκικοῦ ἐγγράφου τῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους (τῆς συλλογῆς τοῦ Ἀχμὲτ Ρεφὴκ) τοῦ ὁποίου ἑλληνικὴν μετάφρασιν ἐδημοσίευσα εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς Φωτιείου Βιβλιοθήκης. (σ. 53-54)

Δὲν ἔχασε τίποτε ὁ συγγραφεὺς παραλείψας ἐμὲ ἐν τῇ πραγματείᾳ του. Δὲν ἠμπορῶ ὅμως νὰ εἴπω τὸ ἴδιον καὶ ὡς πρὸς τὴν παράλειψιν τοῦ προμνησθέντος τουρκικοῦ ἐγγράφου περιέχοντος σαφεῖς καί θετικὰς πληροφορίας περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Πύργου, μετατραπέντος εἰς μικρὸν εὐκτήριον μουσουλμανικὸν οἶκον, καθὼς ἀναφέρω εἰς τὸ ὡς ἄνω ἔργον μου, ὁ δὲ συγγραφεὺς ἐπαναλαμβάνει συμφωνῶν μετ' ἐμοῦ. Καὶ ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς εἰς τὸ Φανάριον μεταφορᾶς τοῦ πατριαρχείου συμφωνεῖ μαζί μου. Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ὤφειλε νὰ ἀναφέρῃ τὸν Μηνᾶν Χαμουδόπουλον γράψαντα, ὡς ἐσημείωσα, πρὸ πολλῶν ἐτῶν περὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ δημοσιεύσαντα πλεῖστα ὑπομνήματα ἀρχιερατικῶν ἐκλογῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἰσχυρισμῶν του καὶ τὰ ὁποία ἀναδημοσιεύει ὁ κ. Μ. Νομίδης. Δέν μοι φαίνεται ὀρθὴ ἡ γνώμη τοῦ συγγραφέως ἡ ἀφορῶσα τὴν ἔκτασιν τῆς περιοχῆς τοῦ Πετρίου. Τὸ Διπλοφάναρον («Διπλοφανάρ μαχαλατά») πάντοτε ἐχωρίζετο καὶ διεκρίνετο ἀπὸ τοῦ Πετρίου. Ὁ ἐν Διπλοφαναρίῳ ναὸς ἢ οἱ ἐν Δοιπλοφαναρίῳ ναοὶ καὶ οἱ ἐν Φαναρίῳ γενικώτερον τοιοῦτοι δὲν συνεταυτίζοντο πρὸς τοὺς ἐν τῷ Πετρίῳ ναούς. Πλεῖσται ὅσαι ἀποδείξεις περὶ τούτου εὕρηνται εἰς πατριαρχικοὺς κώδικας, ὡς ὁ ὑπ' ἐμοῦ δημοσιευθεὶς Ε'. τοῦ ἐν Κ.Π. ἁγιοταφιτικοῦ μετοχίου κῶδιξ τῶν διαζυγίων καὶ ἄλλοι κώδικες ὑπομνημάτων πατριαρχικῶν καὶ ἀρχιερατικῶν ἐκλογῶν περὶ τῶν ὁποίων πλειστάκις ἀναφέρω εἰς τὴν Φωτίειον βιβλιοθήκην.

Αἱ ὡς ἄνω παραλείψεις τοῦ ἀκαμάτου συγγραφέως δὲν μειώνουν τὴν ἀξίαν τοῦ νέου πονήματός του. Παρατάσσει ἀφθονίαν μαρτυριῶν χρονογράφων, περιηγητῶν καὶ ἄλλων συγγραφέων καὶ ἀποδεικνύεται ἀναμφιβόλως πολυμαθὴς συγγραφεὺς ὁλοψύχως ἀφωσιωμένος εἰς μελέτας αἱ ὁποῖαι πλημμυροῦν ὅλον τὸ βάθος καὶ τὸ πλάτος τῆς χριστιανικῆς καὶ ὄντως βυζαντινῆς ψυχῆς του.

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ